



ویژه نامه احیای آداب و رسوم روز غدیر
عید سعید غدیر ۱۴۳۸ ق. ه. ش.
شهریورماه ۱۴۹۶ ه. ش.

روز عید
خوردن سبزه



- رسوم غدیری
از منظر فردی، خانواده و اجتماع
- کتاب «ایده‌هایی با شال سبز»

- در محضر استاد
مصاحبه با آیت الله مجد هاشمی
- بررسی تاریخی و فقهی عقد اخوت



فهرست

ششمین و آخرین شماره مجله کانون خورشید

ویژه‌نامه احیای آداب و رسوم روز غدیر/عید سعید غدیر ۱۴۳۸ ه.ق / شهریورماه ۱۳۹۶ ش.

به اذن صاحب غدیر حضرت
اسدالله الغالب علی بن ابی طالب علیه السلام
و وارث غدیر حضرت
بقیة الله الاعظم صلی الله تعالی
و علیه التشریف
این شماره نشریه به
سیده النساء العالمین ،
صدیقه طاهره ، ام ابیها ،
بضعة النبی صلی الله
و علیه و آله ،
ریحانة الرسول صلی الله
و علیه و آله ،
ام الحسنین علیهما السلام ،
ام الائمه علیهم السلام ،
انسیة الحوراء ،
ام النجباء والنقباء
حضرت فاطمة الزهراء علیها السلام
تقدیم می‌گردد.

مطلع سخن / ۴
بررسی تاریخی و فقهی عقد اخوت / ۸
رسوم غدیری ، از منظر فردی ، خانواده و اجتماع / ۱۶
سلوک غدیری / ۲۲
در محضر استاد ، مصاحبه با آیت الله مجده هاشمی / ۲۶
اشعار غدیری / ۳۱
معرفی کتاب «قنوت خورشید» / ۳۴
تولید انیمیشن غدیری با عنوان «پرده آخر» / ۳۶
کتاب «لحظه‌های دلپذیر» ، با قصه‌های غدیر / ۳۸
کتاب «ایده‌هایی با شال سبز» / ۳۹
کلام آخر / ۴۰

صاحب امتیاز: کانون خورشید، اولین مرکز ترویج رسانه‌های معارف غدیر و صحیفه سجادیه |
مدیرمسئول: محمدحسین مشکوری | سردبیر: مسعود انصاری | مدیر اجرایی: حسین تلخابی |
مدیر هنری: رویش رسانه  (rooyeshresane.ir) | صفحه آرا: سیدرضا سعیدزاده بیدگلی | تلفن
دفتر مرکزی(قم): ۰۲۵۱۳۷۷۴۲۶۰۱ | تلفن دفتر تهران: ۰۲۱۲۲۷۱۶۱۴۴ | تلفن دفتر کاشان:
۰۳۱۵۵۵۷۱۰۹۵ | آدرس تارنما: info@kanoonkhorshid.ir | رایانامه: www.kanoonkhorshid.ir



آغاز نهضت اسلامی تا حجة‌الوداع، پرفروغ‌ترکردن ولایت امیرالمؤمنین علیه‌السلام توسط قرآن و رفتار و سیره رسول خدا صلی‌الله‌علیه‌وآله‌وسلم در طول این سال‌هاست و ما را در درک بهتر از جایگاه غدیر یاری می‌رساند.

پیامبر عظیم‌الشأن صلی‌الله‌علیه‌وآله‌وسلم از همان آغاز رسالت، علی علیه‌السلام را در کنار خود به عنوان وصی و جانشین تعیین می‌کند. در طول سال‌های مبارزه و جهاد در مکه و مدینه، همواره می‌کوشد زمینه‌های عینیت‌بخشیدن به پرده آخر در رویداد غدیر را آماده‌سازی کند.

خداوند با آیاتش در قرآن کریم و رسولش در رفتار عملی و قولی، دست‌به‌دست

مالک مقتدر هستی که آفریننده زمان و مکان است، بعضی از ایام را به ذات اقدس خود منسوب کرده و آن‌ها را «ایام‌الله» نام نهاده و مؤمنین را فراخوانده که این ایام را زنده نگه داشته و از آن‌ها یاد کند. عید غدیر از «ایام‌الله» است که هم عهد معهود است و هم میثاق مأخوذ.

فرایند این «عیدالله‌الاکبر» بیان رمزگونه‌ای است که از شکل‌گیری این رویداد عظیم و تاریخی که متن آن را خداوند تبارک و تعالی، بر سینه قرآن نگاشته و مجری آن را نفس پاک پیامبر خاتم صلی‌الله‌علیه‌وآله‌وسلم قرار داده تا این حماسه تاریخی عینیت یابد.

مروری بر این فرایند تابناک از

مطلع سخن

محمدحسن مشکوری

هم داده‌اند تا علی علیه السلام را به‌عنوان رهبر و جانشین رسول‌الله صلی الله علیه و آله در متن جامعه و حوادث نهضت اسلامی در جایگاه خود استقرار بخشند.

در قرآن، مولا علیه السلام به جانبازی، اطعام مسکین و اعلام ولایت، مورد حمایت و ستایش قرار گرفته و پیامبر اعظم صلی الله علیه و آله او را شایسته ترویج وحی، امین، شریک در امر رسالت، منجی دین خدا، ولی مؤمنین، بازمانده خود در حدیث ثقلین، برشمردن نفس خود در واقعه مباحله، قاضی شایسته در میان مسلمین و اعلم امت، یاد می‌کند تا او را اعزاز نماید.

این فرازهای مهم و حساس تاریخی

در حیات سیاسی-اجتماعی پیامبر صلی الله علیه و آله و امیرالمؤمنین علیه السلام، برای فهم و درک عظمت و اهمیت جایگاه غدیر، بسیار قابل تأمل و توجه است.

اما در حماسه غدیرپس از حجة‌الوداع، فرایند ولایت امیرالمؤمنین علیه السلام با سرعت و دقت قابل توجهی و در مدتی کوتاه شکل می‌گیرد. کأنه ذات احدیت با همراهی حبیب خود، می‌خواهند بهترین فرایند شکل‌گیری ولایت را کارگردانی کنند:

- حماسه غدیر با نزول آیه اکمال آغاز و با آیه اتمام به پایان می‌رسد.

- حماسه غدیر در مهم‌ترین اجتماع سیاسی-اجتماعی مسلمین یعنی در پایان

مراسم حج شکل می‌گیرد.

- در حجة‌الوداع پیامبر صلی الله علیه و آله از ارتحال خود خبر داده است، به حساسیت امر می‌افزاید.

- نحوه اعلان دعوت مسلمین برای شرکت در این حادثه عظیم، حکایت از اهمیت فوق‌العاده به یک حادثه در پیش روست. پیش‌روندگان را به بازگشت و به انتظار پیوستن آیندگان در محل خم می‌باشند که بیش از ۱۲۰ هزار نفر در آن محل اجتماع می‌کنند.

- اوج حماسه، ایراد خطبه رسول‌الله صلی الله علیه و آله است که توسط امیرالمؤمنین علیه السلام برای سایرین تکرار می‌شود.



بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ



از جهاد رسول خدا ﷺ است که با همه ممکنات عالم در جهت ارتقاء و تثبیت جایگاه امیرالمؤمنین ﷺ قیام کرده و بدین سبب این حماسه را «عیدالله الاکبر» نام نهاده‌اند.

مسلمین و به‌ویژه شیعیان مکلف‌اند این حماسه عظیم را که با مشیت الهی تقدیر شده است را پاس بدارند و رسومات به فراموشی رفته را زنده کنند و هر چه در توان دارند در پاسداشت این واقعه اظهار و ابراز نمایند؛ فَلْيُبَلِّغِ الْحَاضِرُ الْغَائِبِ وَالْوَالِدُ الْوَلَدَ إِلَى يَوْمِ الْقِيَامَةِ.

براساس این فرمان طلائی، همگان در

خدا ﷺ شاد و متبسم است و از مردم می‌خواهد که در این مناسبت به او تبریک گویند. پیامبر ﷺ خرسند است که از طرف خداوند نبوت برای او و امامت بر اهل بیت ﷺ او اختصاص یافته.

- عمامه سحاب را بر سر علی ﷺ می‌گذارد، جبرئیل در مراسم تنفیذ مولا شرکت می‌کند.

- وقوع معجزه در ادعای حارث فہری، مورد تأیید الهی بر حماسه غدیر می‌شود.
- و «ایام‌الولایة» با شعر حسان بن ثابت سرانجامی نیکومی یابد.

فرآیندی که برشمرده شد آخرین حلقه

- رسول‌الله ﷺ در خطبه، علی ﷺ را با عنوان «امیرالمؤمنین» خطاب می‌کنند. در فرازهایی مولا را با صفاتی برجسته مورد ستایش قرار می‌دهد.

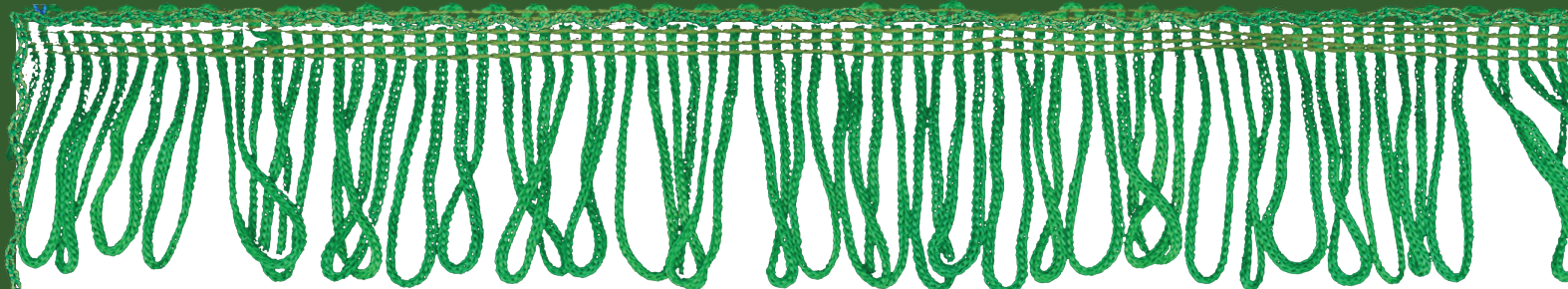
- در خلال ایراد خطبه، علی ﷺ را در کنار خود قرار می‌دهد و بیعت مسلمین را با دست و زبان و قلب خواستار می‌شود.

دو خیمه برپا می‌شود؛ یکی برای رسول‌الله ﷺ و یکی برای بیعت مسلمین با امیرالمؤمنین ﷺ. بیعت مردان و زنان به مدت سه روز در منطقه گرم و خشک خم، ادامه می‌یابد.

- پس از انجام بیعت، چهره رسول



عید غدیر خم



یک صف موظف‌اند تا پیام آور غدیر باشند تا روز قیامت. برای انجام یک وظیفه خطیر باید رسومات بزرگداشت غدیر، تجدید حیات یابند و با توجه به شرایط زمان و مکان، بازخوانی حماسه در شکل مطلوب ارائه گردد. به اختصار و تنها با ذکر عناوین به بعض رسومات این مراسم در دهه ولایت اشاره می‌شود:

- برپایی نماز عید غدیر به جماعت در مساجد و حسینیه‌ها
- اطعام مسلمین
- برنامه ریزی برای خواندن تفسیر، حفظ و نشر خطبه رسول الله ﷺ در روز عید غدیر

- برنامه ریزی برای مراسم عقد اخوت در میان مسلمین
- آراستن خانه‌ها و اماکن عمومی
- پوشیدن لباس نو، هدیه دادن، بوی خوش به کار بردن و فراهم آوردن آسایش برای خانواده.
- تبریک گفتن به یکدیگر با جمله «الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي جَعَلَنَا مِنَ الْمُتَمَسِّكِينَ بِوَلَايَةِ مَوْلَانَا أَمِيرِ الْمُؤْمِنِينَ وَ الْأَيْمَةِ الْمَعْصُومِينَ عَلَيْهِمُ السَّلَام»
- دلجویی و مهرورزی کردن و مصافحه در روز غدیر که «یوم التودد» نام گرفته
- صله ارحام

- دیدار با سادات، مؤمنان و بزرگان و ...
- غدیر کلید فهم اسلام و راه یافتن به ژرفای دین مبین است. باید این فهم و درک در میان طبقات اجتماع به باور برسد تا همه ظرفیت‌ها در راه اشاعه و نشر معارف غدیر فعال شوند. مردم، نهادها، دولت‌ها، مجموعه‌های قانون‌گذار، وسایل ارتباط جمعی در یک فرماندهی متمرکز منسجم شوند و گامی درخور بردارند.
- والله ولی المستعان





سیدعلی هاشمی

بررسی تاریخی و فقهی عقد اخوت



وَ عَاهَدْتُ اللَّهَ وَ مَلَائِكَتَهُ وَ كُتُبَهُ وَ رُسُلَهُ وَ
أَنْبِيَائَهُ وَ الْأَيْمَةَ الْمَعْصُومِينَ عَلَيْهِمُ السَّلَامُ
عَلَى أَنِّي إِنْ كُنْتُ مِنْ أَهْلِ الْجَنَّةِ وَ الشَّفَاعَةِ
وَ أَذِنَ لِي بِأَنْ أُدْخَلَ الْجَنَّةَ لَا أُدْخَلُهَا إِلَّا وَ
أَنْتَ مَعِي؛ در راه خدا با تو برادر شدم، و در
راه خدا با تو صفا کردم و دست دادم، و با
خدا و فرشتگانش و کتابهایش و رسولانش و
پیامبرانش و امامان معصوم علیهم السلام
عهد کردم براینکه اگر من از اهل بهشت و
مشمول شفاعت بوده باشم و رخصت یافتم
که داخل جنت و بهشت شوم، داخل آن
نروم مگر اینکه تو با من باشی».

آنگاه برادر مؤمن بگوید: «قَبِلْتُ؛ پذیرفتم»



مقدمه

عقد اخوت به معنای «پیوند برادری»
است. مرحوم شیخ عباس قمی رحمته الله علیه (م
۱۳۵۹ق)، در «مفاتیح الجنان»، ضمن بیان
اعمال روز عید غدیر، به نقل از استادش
محدث نوری رحمته الله علیه چنین نوشته است:
«شایسته است در این روز عقد اخوت
با اخوان مؤمنین، و کیفیت آن به نحوی
که شیخ ما در مستدرک الوسائل از کتاب
زاد الفردوس نقل فرموده چنین است: که
بگذارد دست راست خود را بردست راست
برادر مؤمن خود و بگوید: «وَ أَخِيَّتُكَ فِي
اللَّهِ وَ صَافِيَّتُكَ فِي اللَّهِ وَ صَافِحَتُكَ فِي اللَّهِ

سپس بگوید: «أَسْقَطْتُ عَنْكَ جَمِيعَ حُقُوقِ الْأُخُوَّةِ مَا خَلَا الشَّفَاعَةَ وَالدُّعَاءَ وَ الزِّيَارَةَ؛ تمام حقوق برادری را غیر از شفاعت و دعاء و زیارت از توساقت کردم»^۱.

در این مقاله به دنبال بررسی تاریخیچه و مستند فقهی این عقد هستیم.

تاریخچه

در منابع تاریخی نقل شده است که پیامبر اکرم ﷺ دو بار میان جمعی از مسلمانان پیوند اخوت برقرار کرد. یکبار پیش از هجرت، میان تازه‌مسلمانان و بار دیگر پس از هجرت، در مدینه. در این دو عقد، آن حضرت، دو به دو مسلمانان را به طور معین برادر اعلام کردند.

در پیمان مکه، میان خودش و امیرالمؤمنین علیؑ، حضرت حمزه بن عبدالمطلب و زید بن حارثه، ابوبکر و عمر، عثمان و عبدالرحمان بن عوف، زبیر و ابن مسعود، بلال و عباد بن حارثه، مصعب بن عمیر و سعد بن ابی وقاص و ... عقد اخوت بستند^۲.

بار دیگر آن حضرت، در مدینه میان تعدادی از مردان مهاجر با مردانی از انصار، پیمان برادری ایجاد کردند. در این پیمان که اغلب بین یک نفر از مهاجران و یک نفر از انصار برقرار شد، رسول خدا ﷺ، بین جناب حمزه بن عبدالمطلب و زید بن حارثه، جعفر بن ابی طالب و معاذ بن جبل،



قابل توجه است که در هر دو مورد، رسول خدا ﷺ، امیرالمؤمنین علیؑ را به عنوان تنها برادر خود انتخاب کرده و او را برادر خود در دنیا و آخرت معرفی کردند.

ابوبکر و خارجه بن زید انصاری، عمر و عتب بن مالک انصاری خزرجی، عثمان و اوس بن ثابت، سلمان فارسی و ابودرداء، عمار بن یاسر و حذیفه بن نجار یا به نقلی ثابت بن قیس و ... برادری برقرار کردند^۳. قابل توجه است که در هر دو مورد، رسول خدا ﷺ، امیرالمؤمنین علیؑ را به عنوان تنها برادر خود انتخاب کرده و او را برادر خود در دنیا و آخرت معرفی فرمودند^۴.

پس از برقراری این پیوند، مسلمانان همچون دو برادر حقیقی، از یکدیگر ارث می‌بردند؛ اما این حکم، موقت بود و با نزول آیه «وَأُولُوا الْأَرْحَامِ بَعْضُهُمْ أَوْلَىٰ بِبَعْضٍ فِي كِتَابِ اللَّهِ مِنَ الْمُؤْمِنِينَ وَالْمُهَاجِرِينَ»^۵، ارث بردن به خویشان نسبی اختصاص یافت^۶. در ادامه، با نزول آیه «إِنَّمَا الْمُؤْمِنُونَ إِخْوَةٌ»^۷، همه مسلمانان با یکدیگر برادر اعلام شدند. در روایات، به لوازم پیوند یاد شده و حقوق برادران دینی بر یکدیگر

اشاره شده است^۸.

آن چه در این نوشتار مهم است، بررسی تاریخیچه و دلایل عقد خاصی است که به نام عقد اخوت به طور خاص میان دو یا چند نفر از مسلمانان بسته می‌شود. بنابراین باید به این پرسش پاسخ دهیم که جدای از برادری کلی که بین تمام مسلمانان برقرار است، آیا می‌توان به برادری خاص‌تری با اجرای صیغه‌ای خاص در عید غدیر ملتزم شد؟ مانند آن چه مرحوم شیخ عباس قمیؒ در اعمال روز عید غدیر نقل کرده است.

دیدگاه علما

قدیمی‌ترین نشانه از وجود چنین عقدی - بر حسب جستجوی نویسنده - به قرن دهم هجری قمری باز می‌گردد. میرزا عبدالله بن عیسی افندی اصفهانیؒ (م ۱۱۳۰ ق) در کتاب «ریاض العلماء و حیاض الفضلاء»، ذیل ترجمه «سید حسن بن شدقم» نقل می‌کند: «جناب نعمت‌الله بن علی بن احمد ... بن خاتون عاملی نقل کرده که در سال ۹۷۷ قمری در روز عید غدیر با جناب سید حسن بن شدقم در بیت‌الله الحرام، عقد اخوت بسته است». وی این عقد را مطابق نص نبوی بر استحباب برقراری پیوند اخوت در آن روز معرفی کرده است^۹.

مرحوم محمد تقی مجلسیؒ (م ۱۰۷۰ ق)، در شرح یکی از



۱۲۹۰ق) بحث مفصلی درباره عقد اخوت دارد^{۱۳}. ایشان با توجه به آیات و روایاتی که مسلمانان را برادر می‌خواند و سیره پیامبر اکرم ﷺ در ایجاد پیوند برادری میان مسلمانان، معتقد است که در مشروعیت عقد اخوت شبهه‌ای نیست. آن چه مورد اختلاف است، این است که صیغه اخوت، آن برادری دینی را که قرآن و روایات از آن خبر می‌دهند، تأکید می‌کند یا تکالیف جدیدی هم ایجاد می‌کند^{۱۴}؟

ایشان با توجه به وجود دستورات و احکام متعددی مثل لزوم رعایت حال برادران دینی، تلاش برای برآورده کردن حاجات آنان، حفظ آبروی آنان، تأکید بر دعا برای آنان و غیره، این احتمال را مطرح می‌کند که عقد اخوت چیز جدیدی ایجاد نکند، بلکه تأکید بر همان عقدی باشد که خداوند در قرآن میان مؤمنان ایجاد کرده و معصومان علیهم‌السلام در روایات بر آن تأکید کرده‌اند. البته ایشان در مقابل، این احتمال را نیز مطرح می‌کند و نفی نمی‌کند که عقد اخوت باعث می‌شود که از میان برادران مؤمن، کسانی که با آنان عقد اخوت بسته شده است، در رعایت آداب برادری مقدم شوند. یعنی در صورتی که نتواند همه آن آداب را به طور کامل در مورد همه مؤمنان رعایت کند، برادری که با او عقد اخوت بسته است، ترجیح دارد^{۱۵}.

ایشان سپس در این موضوع نیز سخن

تفاوت‌هایی بیان کرده است. در متن صیغه نقل‌شده توسط مرحوم فیض رحمته‌الله، استثنای موارد یادشده وجود ندارد؛ اما وی پس از نقل صیغه عقد اخوت می‌گوید: «سپس هریک از دو طرف، سایر حقوق برادری غیر از دیدار و دعا را از هم ساقط کنند، از ترس این که توان انجام آن را نداشته باشند»^{۱۶}.



از احادیث، برادران را به دو دسته تقسیم کرده است: «برادران نسبی، برادرانی که با آنان عقد اخوت بسته باشد. صالحان یا شیعیان که همه این‌ها برادر خوانده می‌شوند».

آقا محمد علی کرمانشاهی رحمته‌الله (م ۱۲۰۶ق)، فرزند علامه وحید بهبهانی رحمته‌الله نیز نه تنها صحت عقد برادری را تأیید کرده، بلکه فرموده در صورتی که وارث دیگری نداشته باشد، چنین برادری از برادر دینی خود ارث می‌برد^{۱۷}. ملاعلی قارپوزآبادی قزوینی رحمته‌الله (م

احادیث، برادران را به دو دسته تقسیم کرده است:

«برادران نسبی، برادرانی که با آنان عقد اخوت بسته باشد. صالحان یا شیعیان که همه این‌ها برادر خوانده می‌شوند»^{۱۸}.

روشن است که قرار گرفتن برادرانی که عقد اخوت با آن‌ها بسته شده در کنار برادران نسبی و عموم صالحان و شیعیان، این احتمال را نفی می‌کند که مقصود از این عقد، همان برادری عمومی میان همه مسلمانان باشد. بنابراین، عبارت ایشان، نشان می‌دهد که در آن زمان نیز، برخی افراد با هم عقد اخوت می‌بستند و به این شکل، برادر (خاص) یک دیگر به شمار می‌آمدند. فرزند بزرگوار ایشان، علامه محمدباقر مجلسی رحمته‌الله (م ۱۱۱۰ق) نیز در ضمن توضیحات خود درباره یک روایت، به استحباب عقد برادری اشاره کرده می‌گوید: «مراد از وجوب برادری، تأکید بر استحباب پیمان برادری با او یا رعایت حقوقی است که پیش از این گفته شد و این (وجه دوم) ظهور بیشتری دارد».

بنابراین ایشان نه تنها به وجود عقد اخوت اشاره می‌کند، بلکه استحباب آن را نیز ثابت دانسته است^{۱۹}.

پس از ایشان، مرحوم فیض کاشانی رحمته‌الله (م ۱۰۹۱ق) نیز در آداب روز عید غدیر، عقد اخوت را بیان کرده و صیغه‌ای نزدیک به بیان «مفاتیح الجنان» را با اندک

گفته است که رعایت صیغه طولانی که از علما رسیده، یعنی «أَخِيْتُكَ فِي اللَّهِ وَصَافِيْتُكَ فِي اللَّهِ وَ...» بهتر است؛ اما لازم نیست، و هر کلامی که ایجاد پیوند برادری را - هرچند به زبان فارسی - برساند، کافی است.^{۱۷} ایشان به این نکته نیز دقت می‌کند که آیا استثنای یاد شده «اسقاط همه حقوق برادری جز دعوت، دعا و شفاعت» با توجه به عمومیت آیات و روایات درست است یا خیر؟ ایشان احتمالاتی را مطرح می‌کند؛ اما داوری قطعی نمی‌کند.^{۱۸}



مرحوم فیض کاشانی رَحْمَةُ اللَّهِ عَلَيْهِ (م ۱۰۹۱ق) نیز در آداب روز عید غدیر، عقد اخوت را بیان کرده و صیغه‌ای نزدیک به بیان «مفاتیح الجنان» را با اندک تفاوت‌هایی بیان کرده است.

میرزا حسین نوری رَحْمَةُ اللَّهِ عَلَيْهِ (م ۱۳۲۰ق)، سخنان شیخ نعمت‌الله بن خاتون عاملی - که نصی نبوی درباره استحباب عقد اخوت در عید غدیر وجود دارد - را نقل می‌کند و سپس می‌گوید: «من روایتی که به آن اشاره شده است و

چگونگی این عقد را در کتابی نیافتم، جز در کتاب «زاد الفردوس»^{۱۹} که نوشته برخی متأخرین است و این عقد را در ضمن اعمال این روز مبارک (عید غدیر) بیان کرده است»^{۲۰}.

ایشان سپس از کتاب یاد شده، همان صیغه‌ای را نقل می‌کند که در ابتدای بحث از کتاب مفاتیح الجنان نقل شد.

محمد حسین بن علی بن محمد رضا نجفی رَحْمَةُ اللَّهِ عَلَيْهِ (کاشف الغطاء) (م ۱۳۷۳ق) در پاسخ سؤالی درباره مشروعیت این عقد بیان کرده است که انجام این عقد به قصد رجاء اشکال ندارد؛ هرچند به قصد ورود جایز نیست. ایشان دلیل این حکم را چنین توضیح داده‌اند که مستند شرعی قبول و عمل به این گونه اعمال، «قاعده تسامح در ادله سنن» است که بیان می‌کند که هر کس که به او خیر از ثوابی درباره انجام عملی برسد و مطابق آن عمل کند، خداوند آن ثواب را به او می‌دهد؛ هرچند واقعیت، غیر از آن چیزی باشد که به او رسیده است.

مطلوب بودن برخی اعمال مانند ختم سوره واقعه، ختم آیه «أَمَّنْ يُجِيبُ...» و دیگر اعمالی که نص خاص معتبری درباره آن‌ها نیامده، مطابق همین قاعده است. انجام این‌گونه اعمال، چون مصداق ذکر، دعا و کارهای پسندیده است و دلیلی بر منع آن‌ها نیامده، به امید رسیدن به مطلوبیت و مصلحت واقعی آن اشکالی ندارد؛ هرچند

نمی‌توان به قصد ورود (آن در شریعت) انجام دارد؛ زیرا تشریح آن ثابت نشده و داخل در تشریح حرام می‌شود.^{۲۱}

برخی از مراجع تقلید معاصر نیز مانند امام خمینی رَحْمَةُ اللَّهِ عَلَيْهِ ضمن تأیید عقد اخوت آن را مختص به روز عید غدیر و صیغه خاص ندانسته‌اند، هرچند رعایت این شرایط را اولی و مطابق با احتیاط دانسته‌اند.^{۲۲}



سنن» است که بیان می‌کند که هر کس که به او خیر از ثوابی درباره انجام عملی برسد و مطابق آن عمل کند، خداوند آن ثواب را به او می‌دهد.

حضرت آیت‌الله خامنه‌ای نیز همین پاسخ‌ها را در «اجوبة الاستفتائات» بیان کرده‌اند.^{۲۳}

البته مشروعیت این عقد مخالفانی هم دارد. آیت‌الله محمد محمدی ری‌شهری، با دلایلی، نیاز به عقد اخوت و مشروعیت آن را نقد کرده است. خلاصه دلایل ایشان عبارت است از:



عقد اخوت و استحباب آن باقی نمی‌ماند. اما اگر وجود روایتی خاص در این موضوع، اثبات نشود، باز احتمال وجود چنین نصی، برای اثبات مشروعیت آن کافی است؛ زیرا روایات تسامح در ادله سنن، شامل موارد مشکوک مثل آن می‌شود.



اولین گزارش را در این باره، مرحوم «نعمت‌الله بن علی بن خاتون» نقل کرده که از بزرگان علمای شیعه است و مدعی وجود نص نبوی در استحباب چنین عقدی در عید غدیر شده است.

اشکالات مطرح شده درباره مشروعیت این عقد نیز وارد نیست؛ چنین عقدی با پیوند برادری عمومی بین مؤمنان منافات ندارد؛ زیرا وجود برادری عمومی بین مؤمنان، منافاتی با این ندارد که این پیوند را نسبت به برخی افراد خاص تأکید کنیم. چنان‌که با وجود پیوند خاص ایجاد شده توسط پیامبر اکرم صلی الله علیه و آله در ابتدای هجرت بین برخی مؤمنان، خداوند پیوند عمومی را با نزول آیه ثابت کردند. اگر این دو پیوند، تراحم یا تعارض داشتند، با وجود یکی،

عید غدیر شده است. بعید است که این ادعا، سخنی نادرست یا بدون دقت بوده باشد؛ در مقابل، این احتمال جدی است که مانند بسیاری از جزئیات دیگر، این نصوص به دست ما نرسیده باشد. سخنان علامه مجلسی رحمته الله علیه و پدر بزرگوارشان که جایگاه علمی و حدیث‌شناسی آنان بر کسی پوشیده نیست، نیز احتمال یادشده را تأیید می‌کند. خصوصاً که مرحوم علامه مجلسی دوم رحمته الله علیه، به استحباب این عقد نیز اشاره کرده است که این احتمال تقویت می‌شود که این عقد مستند شرعی داشته است. وجود نصی درباره استحباب عقد اخوت، با کلام مرحوم فیض رحمته الله علیه تأکید می‌شود؛ زیرا ایشان در مقدمه کتاب خود بیان می‌کند که این اذکار را از قرآن یا روایات بیان می‌کند؛ هرچند به دنبال بیان سند و بررسی سندی آن‌ها نیست، به دلیل آن که «قاعدۀ تسامح در ادله سنن» او را از این کار بی‌نیاز می‌سازد^{۲۵}. بنابراین نقل صیغه خاص توسط ایشان، این احتمال را به اطمینان نزدیک می‌کند که آن چه او به عنوان صیغه عقد اخوت در روز عید غدیر بیان می‌شود، مستند روایی داشته است. اما در بحث دوم، یعنی بحث از مشروعیت چنین عقدی، اگر - چنان که گفته شد - به وجود نصی خاص در این مورد اطمینان حاصل شود، بحث روشن و پایان یافته است و تردیدی در مشروعیت

۱. عدم نیازمندی برادری اسلامی به عقد و صیغه خاص: از آن جا که این رابطه بر اساس قرآن و احادیث ثابت است، برای اثبات آن و ترتب آثارش به عقد جدیدی نیاز نیست.

۲. نداشتن مستند شرعی: هیچ روایتی که به طور خاص، چنین عقدی را با صیغه خاص بیان کند، وجود ندارد.

۳. اشکال محتوایی صیغه بیان شده: اولاً، در صیغه یاد شده، حقوق برادری جز مورد دیدار، دعا و شفاعت ساقط شده است؛ در حالی که سایر حقوق برادری که در روایات بیان شده، قابل اسقاط نیست و ثانیاً، آینده افراد مشخص نیست؛ بنابراین تعهد به شفاعت فرد دیگر و وعده دادن به وارد نشدن به بهشت مگر به همراه او، کار درستی نیست^{۲۴}.

جمع بندی و نتیجه‌گیری

در نتیجه‌گیری این بحث باید دو بحث تاریخی و فقهی آن، به طور جداگانه مورد توجه قرار گیرد:

به لحاظ تاریخی، بعید نیست وجود نصی بر اجرای صیغه عقد اخوت را اطمینان بخش بدانیم. گفتیم اولین گزارش را در این باره، مرحوم «نعمت‌الله بن علی بن خاتون» نقل کرده که از بزرگان علمای شیعه است و مدعی وجود نص نبوی در استحباب چنین عقدی در

دیگری باطل می‌شد، در حالی که هیچ گزارشی مبنی بر باطل شدن پیوند اول با نزول آیه نداریم. البته در بحث ما، ترتیب برعکس است. ابتدا پیوند عمومی وجود داشته، سپس این پیوند در مورد برخی افراد تأکید شده است. بنابراین، تطبیق پیوند عمومی بر موارد خاص و تأکید آن با عقد برادری عمومی، مخالفتی ندارد.



وجود برادری عمومی بین مؤمنان، منافاتی با این ندارد که این پیوند را نسبت به برخی افراد خاص تأکید کنیم. چنان‌که با وجود پیوند خاص ایجاد شده توسط پیامبر اکرم صلی الله علیه و آله در ابتدای هجرت بین برخی مؤمنان، خداوند پیوند عمومی را با نزول آیه ثابت کردند.

این که گفته شده: «اسقاط غیر موارد یاد شده (دیدار، دعا و شفاعت)، مخالف با اطلاق حقوق برادری است»، سخن دقیقی نیست؛ زیرا مقصود از اسقاط غیر موارد یاد شده، اموری مانند ارث بردن است،

نه مواردی مثل خیرخواهی، نادیده گرفتن لغزش‌ها، عیادت به هنگام مریضی، تشییع پس از مرگ، تلاش برای برآورده کردن نیازهای برادر مؤمن، حفظ آبروی او و غیره. این موارد، در واقع از لوازم سه مورد یاد شده -دعا، دیدار و شفاعت- است. به عبارت دیگر، سه مورد یاد شده، مهم‌ترین موارد است وگرنه چه کسی از این صیغه یاد شده چنین می‌فهمد که با اسقاط سایر حقوق، او اجازه دارد که مثلاً آبروی برادرش را ببرد؟ یا وظیفه‌ای نسبت به عیادت او ندارد؟ ... این نکته نیز درست نیست که چون آینده افراد مشخص نیست، نباید برخورد الزامی برای شفاعت او ایجاد کنیم؛ زیرا چنان‌که در مباحث شفاعت مطرح است، شفاعت شرایطی دارد. این‌گونه نیست که لازمه وعده شفاعت، التزام به آن در هر شرایطی باشد. بنابراین، اگر یکی از دو برادر، حق شفاعت داشته باشد و برادر دیگر نیز شرایط شفاعت شدن را داشته باشد، در این صورت، اولویت با شفاعت کردن نسبت به این برادر است.

بنابراین با توجه به قوی بودن احتمال وجود مستند شرعی برای این عقد، شمول قاعده تسامح در ادله سنن در مورد استحباب و رجحان چنین عقدی و عدم وجود معارضی برای آن، مشروعیت چنین عقدی اثبات می‌شود. با وجود این، نباید غافل شد که اگر در وجود نصی شرعی بر

این عقد به اطمینان نرسیم، باید چنین عقدی به امید رجاء انجام شود و قصد ورود در آن مشکل است؛ زیرا قاعده تسامح در ادله سنن، اگر چه مشروعیت آن را اثبات می‌کند؛ اما ثابت نمی‌کند که در واقع هم، چنین نصی وجود داشته است.



عقد، شمول قاعده تسامح در ادله سنن در مورد استحباب و رجحان چنین عقدی و عدم وجود معارضی برای آن، مشروعیت چنین عقدی اثبات می‌شود.

از نکات یاد شده این مطلب نیز فهمیده می‌شود که رعایت صیغه منتسب به روایات -چنان‌که کلام فیض کاشانی رحمته الله علیه آمده- و انجام آن در روز عید غدیر، موافق احتیاط است.

منابع

۱. قرآن کریم.
۲. ابن کثیر الدمشقی، اسماعیل بن عمر، البداية و النهایة، بیروت، دار الفکر، ۱۴۰۷ق/ ۱۹۸۶م.
۳. ابن هشام الحمیری، عبد الملک، السیرة النبویة،



- ۱۱ - مرآة العقول في شرح أخبار آل الرسول، ج ۹، ص ۲۷۳: «والمراد بوجوب الأخوة أما تأكد استحباب عقد الأخوة معه أو رعاية حقوقها التي مر ذكرها وهذا أظهر».
- ۱۲ - خلاصة الأذكار، ص ۳۱۶۳۱۵.
- ۱۳ - مقام الفضل، ج ۱، ص ۲۲.
- ۱۴ - صیغ العقود والإقاعات (محتشی)، ص ۳۹۷-۴۰۴.
- ۱۵ - همان، ص ۳۹۸.
- ۱۶ - همان، ص ۴۰۰.
- ۱۷ - همان، ص ۴۰۰-۴۰۲.
- ۱۸ - همان، ص ۴۰۲-۴۰۴.
- ۱۹ - متأسفانه این کتاب، در میان کتاب های چاپ شده موجود نیست.
- ۲۰ - مستدرک الوسائل و مستنبط المسائل، ج ۶، ص ۲۷۸-۲۷۹.
- ۲۱ - الفردوس الأعلى، ص ۹۸.
- ۲۲ - توضیح المسائل (محتشی)، ج ۲، ص ۱۰۲۷، ذیل دو سؤال ۱۴۶۳ و ۱۴۶۴.
- ۲۳ - أجوبة الاستفتائات (فارسی)، ص ۳۲۷، ذیل سؤال های ۱۴۶۳ و ۱۴۶۴.
- ۲۴ - موسوعة معارف الكتاب و السنة، ج ۱، ص ۳۴۴-۳۴۶.
- ۲۵ - خلاصة الأذکار، ص ۱۳۵-۱۳۶.



- الكتاب و السنة، قم، دارالحديث، ط ۱، ۱۳۹۰ ش.
۱۹. مكارم شیرازی، ناصر، تفسیر نمونه، تهران، دار الكتب الإسلامية، ج ۱، ۱۳۷۴ ش.
۲۰. نجفی، كاشف الغطاء، محمد حسین بن علی بن محمدرضا، الفردوس الأعلى، قم، دار أنوار الهدی، ط ۱، ۱۴۲۶ ق.
۲۱. نوری، حسین بن محمد تقی، مستدرک الوسائل و مستنبط المسائل، قم، مؤسسة آل البيت عليهم السلام، ط ۱، ۱۴۰۸ ق.

پانویس

- ۱- مفاتیح الجنان، ص ۳۸۹، ذیل اعمال روز عید غدیر خم.
- ۲- الصحیح من سیرة النبی الاعظم، ج ۳، ص ۳۴۵.
- ۳ - السیرة النبویة، ج ۱، ص ۵۰۴-۵۰۵؛ البداية و النهاية، ج ۳، ص ۲۲۶.
- ۴ - همان.
- ۵ - سوره احزاب، آیه ۶: «و خویشاوندان نسبت به یکدیگر از مؤمنان و مهاجران در آنچه خدا مقرر داشته اولی هستند».
- ۶ - مجمع البیان فی تفسیر القرآن، ج ۴، ص ۸۶۴-۸۶۵؛ المیزان فی تفسیر القرآن، ج ۹، ص ۱۴۲؛ تفسیر نمونه، ج ۷، ص ۲۶۶.
- ۷ - سوره حجرات، آیه ۱: «مؤمنان برادر یکدیگرند».
- ۸ - الکافی، ج ۳، ص ۴۲۳، باب اخوة المؤمنین بعضهم لبعض؛ بحار الأنوار، ج ۷۱، ص ۲۲۱، أبواب حقوق المؤمنین بعضهم على بعض وبعض أحوالهم.
- ۹ - ریاض العلماء و حیاض الفضلاء، ج ۱، ص ۲۵۱: «وكان ذلك يوم الثامن عشر من ذي الحجة الحرام في حدود سنة سبع وسبعين وتسعمائة على مشرفها الصلاة والسلام وعقد بيني وبينه الإخاء في ذلك اليوم المبارك الذي وقع فيه التّض من سيّد الأنام على الخصوص بالإخاء في ذلك المقام...».
- ۱۰ - روضة المتقين في شرح من لا يحضره الفقيه، ج ۵، ص ۵۱۸: «وأما حق أخيك التسبي أو الأعم منه ومن الذين له معهم عقد الأخوة أو الصلحاء فإنهم إخوة أو الشيعية».

- تحقیق مصطفی السقا و ابراهیم الأبیاری و عبد الحفیظ شلبی، بیروت، دار المعرفة، بی تا.
۴. افندی اصفهانی، میرزا عبدالله، ریاض العلماء و حیاض الفضلاء، تحقیق: سید احمد حسینی، قم، کتابخانه آیت الله مرعشی نجفی، ۱۴۰۱ ق.
۵. خامنه ای، سید علی بن جواد، أجوبة الاستفتائات، قم، دفتر معظم له در قم، ج ۱، ۱۴۲۴ ق.
۶. خمینی، سید روح الله، توضیح المسائل (محتشی)، قم، دفتر انتشارات اسلامی وابسته به جامعه مدرسین حوزه علمیه قم، ج ۸، ۱۴۲۴ ق.
۷. طباطبائی، سید محمد حسین، المیزان فی تفسیر القرآن، قم، دفتر انتشارات اسلامی جامعه مدرسین حوزه علمیه قم، ط ۵، ۱۴۱۷ ق.
۸. طبرسی، فضل بن حسن، مجمع البیان فی تفسیر القرآن، تهران، انتشارات ناصر خسرو، ط ۳، ۱۳۷۲ ش.
۹. العاملی، جعفر مرتضی، الصحیح من سیرة النبی الاعظم، قم، دار الحدیث، ۱۴۲۶ ق.
۱۰. فیض کاشانی، محمد بن شاه مرتضی، خلاصة الأذکار، تحقیق: سید حسن نقیسی، قم، نشر زائر، ط ۱، ۱۳۸۶ ش.
۱۱. قاریزآبادی قزوینی، ملا علی، صیغ العقود و الإقاعات (محتشی)، قم، انتشارات شکوری، ط ۱، ۱۴۱۴ ق.
۱۲. قمی، شیخ عباس، مفاتیح الجنان، تهران، نشر مشعر، ۱۳۸۶ ش.
۱۳. کرمانشاهی، آقا محمد علی بن وحید بهبهانی، مقام الفضل، قم، مؤسسه علامه مجدّد وحید بهبهانی، ط ۱، ۱۴۲۱ ق.
۱۴. کلینی، محمد بن یعقوب بن اسحاق، الکافی، قم، دار الحدیث، ط ۱، ق ۱۴۲۹.
۱۵. مجلسی، محمد باقر بن محمد تقی، بحار الأنوار الجامعة لدرر أخبار الأئمة الأطهار، بیروت، دار إحياء التراث العربي، ط ۲، ۱۴۰۳ ق.
۱۶. — مرآة العقول في شرح أخبار آل الرسول، تهران، دار الكتب الإسلامية، ط ۲، ۱۴۰۴ ق.
۱۷. مجلسی، محمد تقی بن مقصود علی، روضة المتقين في شرح من لا يحضره الفقيه، قم، مؤسسه فرهنگی اسلامی کوشانپور، ط ۲، ۱۴۰۶ ق.
۱۸. محمدی ری شهری، محمد، موسوعة معارف



مدد ز غیر تو ننگ است یا علی مدد

سید محمد علی حسینی

رسوم غدیری

از منظر فردی، خانواده و اجتماع

عید غدیر در روایات، به عنوان برترین عید مسلمانان شمرده شده است. علت این مسأله آن است که دین اسلام به عنوان آخرین دین و در عین حال، جامع ترین و کامل ترین دین، با ولایت حضرت امیرالمؤمنین و ائمه معصومین علیهم السلام زنده و پاینده خواهد ماند و بدون ولایت آن‌ها، چیزی جز یک ظاهر و پوسته نیست. بدون شک، زنده نگه داشتن این روز، ارزش بالایی دارد و پیامبر صلی الله علیه و آله و اهل بیت علیهم السلام به این امر اهتمام داشتند، و به مسلمانان و شیعیان دستور می دادند تا همه ساله، این روز را عید بگیرند و یاد آن را زنده نگه دارند. به همین علت، در فرمایشات معصومین علیهم السلام، آداب و رسوم برای احیای این روز بیان شده است. این آداب و رسوم در سه حیطه فردی، خانوادگی و اجتماعی است که شبیه آن‌ها در دیگر اعیاد و مناسبت‌ها دیده نشده است و این مسأله اهمیت این روز را نشان می دهد.

امام صادق علیه السلام فرمودند: «هرکس دو رکعت نماز بخواند و سپس به سجده رود و خدا را صد مرتبه شکر کند و دعای مخصوص آن را بخواند، مانند کسی است که آن روز را درک کرده و با رسول خدا صلی الله علیه و آله بر ولایت علی علیه السلام بیعت کرده است. جایگاه او با صادقین است، همان کسانی که آن روز با خدا و رسولش، در یاری مولایشان، صادق و راستگو بودند.

آداب و رسوم فردی

دین اسلام نسبت به رفتارهای فردی، اهمیت ویژه‌ای قائل است. برخی از دستورات اسلام فردی است، مواردی همچون نماز خواندن، روزه گرفتن و غیره. اعیاد و مناسبت‌ها، زمان ویژه‌ای است تا انسان ارتباط خود را با خدا بیشتر کند. در روایات ما، تقریباً برای همه مناسبت‌ها، اعمال فردی خاصی ذکر شده است تا انسان از این فرصت استفاده کند و انس خود را با خدا زیاد کند و شامل آیه شریفه «فَاذْكُرُونِي أَذْكُرْكُمْ وَاشْكُرُوا لِي وَلَا تَكْفُرُونِ» مرا یاد کنید تا شما را یاد کنم و مرا سپاس بگذارید و با من ناسپاسی نکنید^۱. فلسفه اعمال و آداب فردی همه مناسبت‌ها، یاد خدا و شکر و سپاس از اوست. برخی از آداب و رسوم عید غدیر هم فردی است و کارهایی است که در رفتار فردی تبلور دارد و انسان را به یاد خدا می‌اندازد و زمینه‌ساز

شکرگزاری برای خداوند است. یکی از این آداب و رسوم عید غدیر، خواندن نماز است و بهترین زمان برای خواندن نماز، نزدیک ظهر است. زمانی که امیرالمؤمنین علیه السلام در چنین ساعتی به عنوان امام منصوب شد. امام صادق علیه السلام فرمودند: «برای شما سزاوار است در این روز، با نماز، به خدا نزدیکی شوید^۲. در کتب ادعیه، نماز مخصوص با فضیلت فراوان، برای این روز بیان شده است. امام صادق علیه السلام فرمودند: «هرکس دو رکعت نماز بخواند و سپس به سجده رود و خدا را صد مرتبه شکر کند و دعای مخصوص آن را بخواند، مانند کسی است که آن روز را درک کرده و با رسول خدا صلی الله علیه و آله بر ولایت علی علیه السلام بیعت کرده است. جایگاه او با صادقین است، همان کسانی که آن روز با خدا و رسولش، در یاری مولایشان، صادق و راستگو بودند. مانند کسی است که با رسول خدا صلی الله علیه و آله و

امیرالمؤمنین و حسن و حسین علیهما السلام شهید شده است و مانند کسی است که زیر پرچم قائم علیه السلام و در خیمه او قرار گرفته است.^۳ روزه گرفتن در بسیاری از مناسبت‌ها و اعیاد، سفارش شده است. در این روز هم یکی از آداب بسیار مهم، روزه گرفتن است. شخصی از امام صادق علیه السلام پرسید: «مسلمانان چند عید دارند؟» حضرت در پاسخ فرمودند: «چهار عید». راوی پرسید: «دو عید فطر و قربان و عید جمعه را می‌دانم. (آن دیگری چیست؟)» حضرت فرمودند: «باعظمت‌ترین و باشرافت‌ترین عیدها، روز هجده ذی‌الحجه است، و آن روزی است که رسول خدا صلی الله علیه و آله، امیرالمؤمنین علیه السلام را به عنوان امام منصوب کرد.» راوی در ادامه پرسید: «در این روز، چه چیزی بر ما واجب است؟» حضرت فرمودند: «روزه این روز بر شما واجب است. همچنین، انبیاء به جانشینان خود امر می‌کردند روزی را که



از شیعیان که پرسیده بود: «در این روز چه کاری سزاوار است؟» فرمودند: «از کسانی که در حق محمد و آل محمد علیهم‌السلام ظلم کرده‌اند، به خدای متعال برائت بجویید.»^{۱۳}

آداب و رسوم خانوادگی

خانواده در اسلام از جایگاه ویژه‌ای برخوردار است. پیامبر اکرم صلی‌الله‌علیه‌وآله‌وسلم فرمودند: «در اسلام، هیچ بنایی محبوب‌تر به سوی خدا، از ازدواج ساخته نشده است.»^{۱۴} این محبوبیت ازدواج، به علت بناشدن نهادی به نام خانواده است، نهادی که می‌تواند منشأ خیرات فراوان، و یا شرور گسترده شود. خانواده به اندازه‌ای اهمیت دارد که خدای متعال انسان را نسبت به آن مسؤول دانسته و می‌فرماید: «يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا قُوا أَنْفُسَكُمْ وَأَهْلِيكُمْ نَارًا؛ ای کسانی که ایمان آورده‌اید، خود و خانواده خود را از آتش جهنم حفظ کنید.»^{۱۵} یعنی انسان علاوه بر این که باید خودش را از گمراهی و ظلم و گناه حفظ کند، باید مراقب خانواده خویش هم باشد تا آن‌ها به ورطه سقوط نیفتند و عاقبتشان جهنم نباشد.

یکی از وظایف انسان نسبت به خانواده خود، این است که آنان را نسبت به دین اسلام و تشیع ترغیب کند و به گونه‌ای رفتار کند که خانواده و فرزند، عاشق اهل بیت علیهم‌السلام شوند. به همین علت، برخی از آداب و رسومی که برای این عید بزرگ بیان

آتش آزاد ساخته در آن روز آزاد می‌سازد.»^{۱۶} از امام هادی علیه‌السلام زیارت مخصوصی برای این روز نقل شده^{۱۷} که دارای معارف و آموزه‌های بسیار مهمی است و خواندن آن زیارت در چنین روزی سفارش شده است، هرچند از راه دور. این زیارت در کتاب شریف مفاتیح‌الجنان نقل شده است.



مخصوصی هم ذکر شده است که یکی از آن‌ها دعای ندبه است. مرحوم سیدبن طاووس، برای این روز دعاهایی ذکر کرده‌اند که مناسب است مؤمنین این دعاها را بخوانند.

فرستادن درود و صلوات بر پیامبر صلی‌الله‌علیه‌وآله‌وسلم و خاندان ایشان، و یاد کردن از اهل بیت علیهم‌السلام، یکی دیگر از آداب فردی در چنین روزی است. از امام صادق و امام رضا علیهم‌السلام نقل شده که در این روز بر محمد و آل محمد علیهم‌السلام زیاد صلوات بفرستید.^{۱۸} همچنین، ابراز برائت از دشمنان اهل بیت علیهم‌السلام و ظالمان در حق ایشان هم از دیگر آداب این روز است. امام صادق علیه‌السلام در پاسخ به یکی

وصی جایگزین می‌شود، عید بگیرند و آن روز را روزه بگیرند. روزه این روز از عبادت شصت سال برتر است»^{۱۹}. در روایات، هدف از روزه گرفتن در چنین روزی، شکر و حمد خدای متعال و تقرب به او بیان شده است.

همچنین دعا و نیایش با خدای متعال در چنین روزی، بسیار سفارش شده است. از امام رضا علیه‌السلام نقل شده است که دعا در چنین روزی مستجاب است.^{۲۰} هر چند در این روز، انسان هر دعایی را می‌تواند بخواند، ولی دعاهای مخصوصی هم ذکر شده است که یکی از آن‌ها دعای ندبه است.^{۲۱} مرحوم سیدبن طاووس، برای این روز دعاهایی ذکر کرده‌اند که مناسب است مؤمنین این دعاها را بخوانند.^{۲۲}

برخی دیگر از آداب فردی این روز، مربوط به رابطه شیعه با موالی خود می‌شود. فلسفه این آداب و رسوم نزدیکی شیعیان به اهل بیت علیهم‌السلام و دوری از دشمنان است، یعنی همان تولی و تبری. یکی از این آداب، زیارت است. زیارت، پیوند بین امام و شیعه است و اهل بیت علیهم‌السلام نسبت به آن تأکید فراوانی دارند. امام رضا علیه‌السلام به محمدبن ابی‌نصر بزندی فرمودند: «هرکجا بودی، روز غدیر نزد امیرالمؤمنین علیه‌السلام حاضر شو و او را زیارت کن؛ چرا که خداوند گناهان شصت ساله هر مرد و زن مؤمن را می‌آمرزد و چند برابر آنچه در ماه رمضان، شب قدر و شب عید فطر از

شده است مربوط به خانواده است.



نسبت به دین اسلام و تشیع ترغیب کند و به گونه‌ای رفتار کند که خانواده و فرزند، عاشق اهل بیت علیهم‌السلام شوند. به همین علت، برخی از آداب و رسوم که برای این عید بزرگ بیان شده است مربوط به خانواده است.

امام صادق علیه‌السلام در این زمینه می‌فرماید: «در این روز، سزاوار است که مرد برای خانواده خود گشایش بیشتری فراهم کند.»^{۱۶} توسعه و گشایش برای خانواده، باعث خوشحالی خانواده و فرزندان شده و ذهنیت خوبی برای آن‌ها نسبت به عید غدیر ایجاد می‌کند، و آنان را مشتاق رسیدن این عید می‌کند. این گشایش شامل خرید لباس‌های نو، خوراکی‌های دوست‌داشتنی سالم، تفریح، سفر و مانند آن می‌شود. این رسم عید غدیر، نشان می‌دهد اسلام تا چه اندازه، نسبت به خانواده و تعالی فرهنگی آن اهمیت می‌دهد. البته این کار، علاوه بر اجر اخروی، در دنیا نیز پاداش دارد. در روایتی

از امام رضا علیه‌السلام، نتیجه این کار، زیاد شدن حال (وروزی) بنده دانسته شده است.^{۱۷} همچنین، دادن هدیه به خانواده هم یکی از آداب این روز است. امیرالمؤمنین علیه‌السلام فرمودند: «در این روز، هر مقدار که توانایی دارید به خانواده خود هدیه دهید.»^{۱۸} این ادب و رسم، در محبوب شدن این عید نزد خانواده و فرزندان، اثر بسیاری دارد.

آداب و رسوم اجتماعی

انسان، موجودی اجتماعی است و ناچار از ارتباط با مردم است. دین اسلام هم به این نیاز انسان پاسخ داده و برخی از احکام و آداب آن اجتماعی است، مانند نماز جماعت، حج و غیره. این که پیامبر صلی‌الله‌علیه‌وآله‌وسلم، در بدو ورود به مدینه، مسجدی را بنا نهاد، نشان‌دهنده اهمیت جماعات مسلمانان است. مسجد در صدر اسلام، فقط محل خواندن نماز نبود، بلکه محلی بود برای فراگیری دانش، اعزام مسلمانان به جنگ، حل کردن مشکلات مردم و غیره. امیرالمؤمنین علیه‌السلام در نهج‌البلاغه مردم را از تفرقه و جدایی نهی کرده و می‌فرماید: «با اکثریت همراه باشید، چرا که دست خدا همراه با جماعت است.»^{۱۹} اجتماعات مسلمانان، هم مشکلات داخلی آن‌ها را حل می‌کند، و هم دشمنان را ناامید کرده و به آنان اجازه نفوذ و توطئه نمی‌دهد. به همین علت، در آداب و رسوم روز عید غدیر، موارد

زیادی از آداب اجتماعی مشاهده می‌شود. یکی از این آداب، دیدار مؤمنان و صله رحم است. هر چند، این یکی از سنت‌های مهم اسلامی است؛ اما در روز عید غدیر، این کار به عنوان یکی از شعائر مذهبی و ولایی بیشتر مورد سفارش قرار گرفته و پاداش افزون‌تری دارد. دیدوبازدید و صله رحم، علاوه بر ایجاد نشاط و شادی، باعث حل مشکلات مردم هم می‌شود. در روایات، فلسفه دیدار مؤمنان، زنده شدن دل‌ها، ذکر احادیث اهل بیت علیهم‌السلام^{۲۰} و احیاء امر آن‌ها^{۲۱} بیان شده است. امام صادق علیه‌السلام فرمودند: «بر شما سزاوار است در این روز به خدا نزدیک شوید، با انجام کارهای نیک و صله رحم و دیدار برادران دینی.»^{۲۲} در روایات برای این سنت، آداب خاصی بیان شده است، مانند مصافحه کردن، اظهار شادمانی و سرور و خندیدن به روی یکدیگر و تبریک گفتن. امام رضا علیه‌السلام فرمودند: «وقتی یکدیگر را ملاقات کردید بگویید «الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي جَعَلَنَا مِنَ الْمُتَمَسِّكِينَ بِوَلَايَةِ أَمِيرِ الْمُؤْمِنِينَ وَ الْأَيْمَةِ عَلَيْهِمُ السَّلَامُ»»^{۲۳}

خدای متعال در قرآن می‌فرماید: «يَا بَنِي آدَمَ خُذُوا زِينَتَكُمْ عِندَ كُلِّ مَسْجِدٍ؛ نزد هر مسجدی، زینت خود را بگریید.»^{۲۴} در این آیه امر شده است هنگام حضور در مسجد که محل اجتماع مردم است، انسان زینت خود را بردارد. این زینت شامل پوشیدن لباس تمیز، استعمال بوی خوش،



مناسبی است تا شیعیان، برمسأله ولایت، اجتماع کرده و قلوبشان را به یکدیگر نزدیک کنند. برخی دیگر از آداب اجتماعی این روز، تأثیر مهمی در این نزدیکی دل‌ها دارد.



دید و باز دید و صله رحم، علاوه بر ایجاد نشاط و شادی،

باعث حل مشکلات مردم هم می‌شود. در روایات، فلسفه دیدار مؤمنان، زنده شدن دل‌ها، ذکر احادیث اهل بیت علیهم‌السلام و احیاء امرآن‌ها بیان شده است.

امام رضا علیه‌السلام فرمودند: «در این روز به برادرانت نیکی کن و هر مرد و زن مؤمنی را شاد کن.»^{۳۰} هر چند در این روایت، به طور مطلق امر به نیکی و شاد کردن شده، ولی در روایات دیگر مصادیق جزئی تری از احسان و نیکی آمده است. یکی از این نیکی‌ها که در روز غدیر تأکید شده، اطعام و غذا دادن است.^{۳۱} امام صادق علیه‌السلام فرمودند: «در این روز خودت بخور و به برادرانت غذا بده.»^{۳۲} در سیره امام حسن مجتبی علیه‌السلام آمده است که یک‌بار امیرالمؤمنین علیه‌السلام با شیعیان، به منزل حضرت رفته و در

شانه کردن و هر چیزی است که باعث زینت ظاهری می‌شود. چون روز عید غدیر، روز اجتماع شیعیان است، در روایات نسبت به مسأله حفظ ظاهر و زینت هم توجه شده و از آداب و رسوم این روز، آراستن، پوشیدن لباس نو و استعمال بوی خوش شمرده شده است. حضرت امام رضا علیه‌السلام می‌فرمایند: «روز غدیر، روز آراستن و زینت است. پس هر کس برای روز غدیر زینت کند، خداوند هر خطای کوچک و بزرگ او را می‌آمرزد و فرشتگانی را به سوی او می‌فرستد. آنان نیکی‌های او را می‌نگارند و مراتبش را تا عید غدیر سال آینده، بالا می‌برند. اگر او جان دهد، شهید مرده است و اگر زنده ماند، خوشبخت زیسته است.»^{۳۶} همچنین امام صادق علیه‌السلام فرمودند: «در صبح روز عید غدیر، سزاوار است انسان مؤمن، پاکیزه‌ترین و فاخرترین لباس‌های خودش را بپوشد.»^{۳۷} امام صادق علیه‌السلام فرمودند: «در روز عید غدیر، انسان مؤمن به اندازه توان و دست‌بازش، بوی خوش استعمال کند.»^{۳۸}

امام زمان علیه‌السلام، علت غیبت خود را گناه شیعیان دانسته و شیعیان را به حفظ وحدت و اجتماع با یکدیگر توصیه کرده و می‌فرمایند: «اگر شیعیان ما، در وفای به عهد با یکدیگر، قلوبشان با هم مجتمع بود، یمن دیدار ما برای آنان به تأخیر نمی‌افتاد و سعادت دیدار ما خیلی زود به سراغشان می‌آمد.»^{۳۹} روز عید غدیر، فرصت بسیار

آن‌جا پذیرایی شدند.^{۳۳} امیرالمؤمنین علیه‌السلام فرمودند: «در چنین روزی، با ضعیفان در غذایاتان مساوات برقرار کنید، هر مقدار که توان دارید.»^{۳۴} همچنین افطاری دادن به روزه‌داران در این روز، بسیار تأکید شده و دارای ثواب فراوانی است. امام صادق علیه‌السلام فرمودند: «هر کس مؤمنی را افطاری دهد، برای او ثواب غذا دادن به ده میلیون پیامبر و صدیق و شهید و صالح در خانه خدا و سیراب کردن ایشان در روز قیامت است.»^{۳۵} از امیرالمؤمنین علیه‌السلام نقل شده است که: «برای چنین کسی من ضامنم برخدا که از کفر و فقر آسوده گردد و اگر در همان روز یا همان شب تا عید غدیر سال دیگر بمیرد، پاداش او بر خداوند است؛ به شرط این که مرتکب گناه کبیره نشده باشد.»^{۳۶} در سیره امام رضا علیه‌السلام آمده است که ایشان شیعیان خاص خودشان را برای افطار در چنین روزی جمع می‌کردند.^{۳۷}



روز عید غدیر، فرصت بسیار مناسبی است تا شیعیان، برمسأله

ولایت، اجتماع کرده و قلوبشان را به یکدیگر نزدیک کنند.

هدیه دادن هم یکی دیگر از آداب

اجتماعی این روز است که باعث شاد کردن شیعیان و نزدیکی دل‌ها می‌شود. امیرالمؤمنین علیه السلام فرمودند: «در این روز، هر مقدار که توانایی دارید به برادرانتان هدیه بدهید.»^{۳۸} فرستادن غذا و هدایایی مانند لباس، انگشتر و کفش به منزل شیعیان خاص، سیره امام رضا علیه السلام در این روز بوده است.^{۳۹}



رفع نیازهای مؤمنان و برادران دینی یکی دیگر از سنت‌های اجتماعی

این روز است. امام صادق علیه السلام فرمودند: «نیازهای برادرانت را برآورده کن، به خاطر بزرگداشت این روز.»

رفع نیازهای مؤمنان و برادران دینی یکی دیگر از سنت‌های اجتماعی این روز است. امام صادق علیه السلام فرمودند: «نیازهای برادرانت را برآورده کن، به خاطر بزرگداشت این روز.»^{۴۰} امیرالمؤمنین علیه السلام در ثواب این کار مهم در روز عید غدیر فرمودند: «هر کس نیاز برادرش را قبل از این که بگوید برآورده کند، مانند کسی است که چنین روزی را روزه گرفته و شبش را به عبادت پرداخته است. هر کسی که برای برادرانش وام بگیرد و به آنان کمک کند، من ضامن هستم بر خدا که اگر خدا او را زنده

نگه‌داشت، آن را ادا کند و اگر از دنیا رفت از طرف او پرداخت می‌کند.»^{۴۱}

منابع

۱. قرآن کریم
۲. نهج البلاغه
۳. ابن بابویه محمد بن علی، ثواب الاعمال و عقاب الاعمال، دار الشریف الرضی للنشر، قم، چاپ دوم، سال ۱۴۰۶ق.
۴. _____، الخصال، جامعه مدرسین، قم، چاپ اول، سال ۱۳۶۲ش.
۵. _____، من لا یحضره الفقیه، دفتر انتشارات اسلامی، قم، چاپ دوم، سال ۱۴۱۳ق.
۶. ابن طاووس علی بن موسی، اقبال الاعمال (چاپ قدیم)، دارالکتب الاسلامیه، تهران، چاپ دوم، سال ۱۴۰۹ق.
۷. ابن مشهدی محمد بن جعفر، المزار الکبیر، دفتر انتشارات اسلامی وابسته به جامعه مدرسین، قم، چاپ اول، سال ۱۴۱۹ق.
۸. حر عاملی محمد بن حسن، وسائل الشیعه، مؤسسه آل‌البتیت، قم، چاپ اول، سال ۱۴۰۹.
۹. طبرسی، احمد بن علی، الاحتجاج علی اهل اللجاج، نشر مرتضی، مشهد، چاپ اول، سال ۱۴۰۳ق.
۱۰. طوسی محمد بن الحسن، مصباح‌المتجهّد و سلاح‌المتعبّد، مؤسسه فقه‌الشیعه، بیروت، چاپ اول، سال ۱۴۱۱ق.
۱۱. کلینی، محمد بن یعقوب بن اسحاق، الکافی، دارالکتب الاسلامیه، تهران، چاپ چهارم، سال ۱۴۰۷ق.
۱۲. مجلسی محمد باقر، بحار الانوار، دار احیاء التراث العربی، بیروت، چاپ دوم، سال ۱۴۰۳ق.

پانویس

- ۱- سوره بقره، آیه ۱۵۲.
- ۲- وسائل الشیعه، ج ۱، ص ۴۴۴.
- ۳- اقبال‌الاعمال، ج ۱، ص ۴۶۴.
- ۴- المزار الکبیر، ص ۵۷۳.
- ۵- اقبال‌الاعمال، ج ۱، ص ۴۷۴ تا ۴۹۳.
- ۶- همان، ص ۴۶۸.
- ۷- المزار الکبیر، ص ۲۶۳.
- ۸- بحار الانوار، ج ۹۵، ص ۳۲۲؛ اقبال‌الاعمال، ج ۱، ص ۴۶۴.
- ۹- بحار الانوار، ج ۹۵، ص ۳۲۲.
- ۱۰- من لا یحضره الفقیه، ج ۳، ص ۳۸۳.
- ۱۱- سوره تحریم، آیه ۶.
- ۱۲- ثواب‌الاعمال و عقاب‌الاعمال، ص ۷۵.
- ۱۳- اقبال‌الاعمال، ج ۱، ص ۴۶۴.
- ۱۴- همان، ص ۴۶۳.
- ۱۵- نهج‌البلاغه، خطبه ۱۲۷.
- ۱۶- الکافی، ج ۲، ص ۱۸۶.
- ۱۷- بحار الانوار، ج ۷۱، ص ۳۵۴.
- ۱۸- مصباح‌المتجهّد و سلاح‌المتعبّد، ج ۲، ص ۷۳۶.
- ۱۹- اقبال‌الاعمال، ج ۱، ص ۴۶۳.
- ۲۰- همان، ص ۴۶۴.
- ۲۱- سوره اعراف، آیه ۳۱.
- ۲۲- اقبال‌الاعمال، ج ۱، ص ۴۶۴.
- ۲۳- همان، ص ۴۷۴.
- ۲۴- سوره اعراف، آیه ۳۱.
- ۲۵- اقبال‌الاعمال، ج ۱، ص ۴۶۴.
- ۲۶- همان، ص ۴۷۴.
- ۲۷- همان.
- ۲۸- الإحتجاج علی اهل اللجاج، ج ۲، ص ۴۹۹.
- ۲۹- همان، ص ۴۶۸.
- ۳۰- بحار الانوار، ج ۹۵، ص ۳۲۳.
- ۳۱- همان، ص ۴۷۵.
- ۳۲- اقبال‌الاعمال، ج ۱، ص ۴۶۴.
- ۳۳- مصباح‌المتجهّد و سلاح‌المتعبّد، ج ۲، ص ۷۵۷.
- ۳۴- همان، ص ۴۷۶.
- ۳۵- همان، ص ۴۶۴.
- ۳۶- اقبال‌الاعمال، ج ۱، ص ۴۶۱.
- ۳۷- همان، ص ۴۶۳.
- ۳۸- همان، ص ۴۶۱.
- ۳۹- همان، ص ۴۷۵.
- ۴۰- مصباح‌المتجهّد و سلاح‌المتعبّد، ج ۲، ص: ۷۵۸.







سلوک غدیری

مسعود انصاری

را با حلاوت «مَنْ كُنْتُ مَوْلَاهُ فَهَذَا عَلِيٌّ
مَوْلَاهُ» بنوازد. از این روست که حضرت
ثامن الحجج علیه السلام فرمود: «اگر مردم فضیلت
این روز را به معنای حقیقی می‌شناختند،
فرشتگان روزی ده مرتبه با آنان دست
می‌دادند».

و ما چه می‌دانیم از برکت مصافحه با
فرشتگان الهی؟!!

و هم ایشان به نقل از جدّ بزرگوارشان علیه السلام
فرمود: «روز غدیر در آسمان‌ها مشهورتر است
تا زمین!».

و فرمود: «غدیر روز تبریک و تهنیت

واله را با انگشت اشارت خویش به‌گرد
وجود نازنین حضرت علی علیه السلام فرا خواندند
و بدین‌سان، آداب و رسوم مخصوص روز
غدیر کلید خورد: سلوک بر محور ولایت.

قصه از این قرار بود که تا چشم کار
می‌کرد، حاجی بود و حاجیه. خسته مسیر
و در راه بازگشت از مناسک حج و در میان
هُرم آتش خورشید بیابان حجاز که دستور
به توقف داده شد تا پیامبر رحمت صلی الله علیه و آله،
پیام مهم الهی را ابلاغ فرماید و حاجیان را
در کنار برکه غدیر، به خنکای نسیمی که
بشارت امامت آورده بود بسپارد و وجودشان

از زیبایی‌های آداب و اعمال در فقه
جعفری علیه السلام، اختصاص آداب و اعمال
خاص برای ایام الهی است که جزء شعائر
محسوب می‌شود، که «وَمَنْ يُعَظِّمِ شَعَائِرَ اللَّهِ
فَأَنَّهُمَا مِنْ تَقْوَى الْقُلُوبِ».

ایام الهی که تقویم مبارک قمری را زینت
بخشیده و گل سرسید آن متعلق به یوم الله
غدیر است که ولایت امیرمؤمنان علی علیه السلام
اعلان می‌گردد و من فی الارض و ما فی
السّماء، موظف به چرخش بر محور این
نقطه پرگار وجود است.

روزی که نبی مکرم اسلام صلی الله علیه و آله، دل‌های

است.»

در عظمت این روز همین بس که با شب قدر مقایسه شده است: «هر جا باشی، روز غدیر خود را به مرقد امیرمؤمنان علیه السلام برسان، که خداوند برای هر مرد و زن با ایمان و مسلمان، گناه شصت سال را می‌آمرزد و دو برابر آنچه در ماه مبارک رمضان، شب قدر و شب عید فطر از آتش آزاد کرده، در عید غدیر آزاد می‌کند».

در باب اعمال این روز عظیم، رندی از اصحاب امام صادق علیه السلام عرضه داشت که: «فدایت شوم! در روز عید غدیر چه باید کرد؟» حضرت فرمود: «روزه بگیر، زیاد صلوات بفرست و از ستمگران و منکران حق اهل بیت علیهم السلام بیزاری بجو».

و از شخص صادق آل محمد علیهم السلام نقل شده که در ضمن حدیثی فرمود: «پیامبر صلی الله علیه و آله به امیرمؤمنان علیه السلام سفارش نمود این روز را عید قرار دهد؛ چنانکه پیامبران به جانشینان خود سفارش می‌کردند که این روز را عید بگیرند».

عید قرار دادن این روز، سلوک مختص خود را داراست که ذوات مقدسه علیهم السلام به این مناسک رهنمون فرموده‌اند و در این وجیزه، به گوشه‌ای از آن اشاره می‌شود.

حضرت ثامن الحجج علیه السلام به نقل از اجداد طاهریین خود در باب اعمال این روز می‌فرماید: «بر خانواده خویش توسعه دهید. به برادران دینی احسان نمایید. شکر خدا را

برآنچه به شما ارزانی داشته به جا آورید. گرد یکدیگر جمع شوید (از همدیگر دیدار کرده و عید بگیرید) تا خداوند امور پراکنده شما را سامان بخشد. به یکدیگر نیکی کنید تا خداوند بین شما انس و الفت برقرار سازد. از نعمت الهی که به شما عنایت کرده، یکدیگر را بهره‌مند سازید، چنان‌که خداوند شما را پاداشی چند برابر از اعیاد قبل و بعد - (که این پاداش عظیم) جز در چنین روزی (به شما نرسد) - عطا می‌نماید».

صادق آل محمد علیهم السلام در روایتی پرده از حقیقت روز غدیر و باطن آن برمی‌دارند: «هنگامی که قیامت برپا شود، چهار روز را - مانند عروسی که به سرآورده‌اش برده می‌شود - نزد خدا می‌برند؛ روز فطر، روز قربان، روز جمعه و روز غدیر خم. و غدیر خم بین آن سه روز، مانند ماه است بین ستارگان».

و هم ایشان سخن از سپاسگزاری بر معرفت روز غدیر به میان می‌آورند که: «شیعیان بایستی شکرگزار خدای تعالی باشند که بر ایشان منت نهاد و معرفت چنین روزی را به آنان اختصاص داد».

و به راستی چه نعمتی از این بالاتر و چه سپاس‌گزاری از این واجب‌تر؟! که گفته‌اند:

شکر نعمت نعمت افزون کند
کفر، نعمت از کفت بیرون کند

سید بن طاووس رحمته الله علیه در کتاب اقبال الاعمال، روایتی را به نقل از شیخ

صدوق رحمته الله علیه نقل می‌کند که: «عمل (کار نیک و عبادت) روز غدیر - هجدهم ذی‌الحجه - برابر با عبادت هشتاد ماه است».

و این خود به تنهایی گواهی است بر عظمت این روز الهی.

و از امیرمؤمنان علیه السلام نقل است که فرمود: «نیکی کردن در روز عید غدیر، باعث زیاد شدن ثروت و طولانی شدن عمر است و مهربانی کردن به همدیگر، رحمت و رأفت خدا را به انسان جلب می‌کند».

و هم ایشان از ضمانت خویش برای قرض‌گیرندگان جهت کمک به نیازمندان در روز عید غدیر سخن می‌گویند.

از آنجا که حضرات معصومین علیهم السلام، خود برپادارنده آداب غدیری بودند، یکی از یاران امام رضا علیه السلام که در روز غدیر محضر مبارک ایشان شرفیاب شده بود، نقل می‌کند:

«حضرت، جمعی از خواص را برای افطار نگه داشته بود. برای خانواده آنان، غذا، انواع هدیه و صله، لباس، انگشتر و کفش فرستاده بود. سرو وضع همه اطرفیان (به دستور حضرت) عوض شده بود و اسباب و آلات منزل تغییر کرده بود (همه با لباس نو و فاخر و جدید بودند). حضرت برای آنان فضیلت و سابقه عید غدیر را بیان می‌فرمود».

گویا روز غدیر از منظر اهل بیت علیهم السلام، همچون نوروز (روز نو) شمرده می‌شود که



اینگونه از تغییر چهره زندگی سخن گفته شده است. لذا محترم‌تر از این روز موجود نیست که امام صادق علیه السلام می‌فرماید: «شاید فکر کنی که خداوند روزی محترم‌تر از عید غدیر دارد! نه به خدا، نه به خدا، نه به خدا!».

و ایشان در باب اطعام و اکرام در این روز فرمود: «یک درهم خرج کردن در روز غدیر، برابر است با صد هزار درهم در مابقی ایام» و بنا بر نقلی «یک میلیون درهم در مابقی ایام».

بنابر روایات، مؤمنان موظف‌اند هنگام دیدار برادران خود، تبسم کنند که: «المؤمن بُشِرُهُ فَيُوجِهُهُ». حال، این عمل به ظاهر کوچک در روز غدیر، از ارزشی افزون برخوردار است که حضرت ثامن الحجج علیه السلام می‌فرماید: «غدیر، روز تبسم هنگام ملاقات اهل ایمان است. هر کس روز عید غدیر به روی برادر دینی‌اش تبسم نماید، خداوند در قیامت با مهربانی به او نظر می‌کند و هزار حاجت او را روا و در بهشت برای او قصری از دُرّ سفید بنا می‌نماید و چهره‌اش را زیبا و درخشانده و خرم گرداند».

و هم ایشان سخن از آراستن در این روز به میان می‌آورد: «غدیر، روز تزئین و آراستن است. هر کس برای روز غدیر خویش را بیاراید و زینت نماید، خدا همه گناهانش را - از کوچک و بزرگ - بیامرزد و فرشتگانی را برانگیزد که کارهای نیک او را ثبت نماید

و درجات او را تا غدیر سال آینده بالا برند. پس اگر بمیرد، شهید از دنیا رفته و اگر زنده بماند، زندگی سعادت‌مندانه و همراه خوشبختی خواهد داشت».

و در باب پاداش دیدار اهل ایمان می‌فرماید: «هر کس روز عید غدیر به دیدار مؤمنی رود، خداوند هفتاد نور به قبرش وارد نماید و قبر او را توسعه دهد و هر روز هفتاد هزار فرشته به زیارت قبرش روند و او را به بهشت بشارت دهند».

در باب استجاب دعا، در این روز و طریق آن، روایتی از امام صادق علیه السلام نقل شده که: «هر کس در روز عید غدیر، نیم ساعت قبل از ظهر، به قصد شکرگزاری خداوند دو رکعت نماز بگذارد که در هر رکعت بعد از حمد، هریک از توحید و آیه الکرسی و قدر را ده مرتبه بخواند، نزد خدا برابر با صد هزار حج و صد هزار عمره است و هر حاجتی از حوائج دنیا و آخرت را از خدا درخواست کند - هر چه باشد - به آسانی و با عافیت به او عنایت نماید».

و بنا بر نقلی در اهمیت این طریق آمده: «اگر نماز و دعا از او فوت شد، قضای آن را به جای آورد».

در ضمن آداب وارده در روز غدیر، روایتی از مخالفت با مخالفان غدیر می‌گوید: «... برادران دینی را نیز اطعام نماید، اظهار سرور و شادی کند و به برادران مؤمن، نیکی و احسان بسیار کرده و نیازهای آنان را برآورد

به قصد تعظیم و احترام عید غدیر و برای مخالفت با کسانی که در غدیر اظهار غم و اندوه می‌کنند، خدا غم و اندوه آنان را مضاعف فرماید».

و سفارش شده که در روز غدیر و شب آن، این دعا بسیار خوانده شود: «خداوند! منکران، پیمان‌شکنان، تغییردهندگان فرمانت و تکذیب‌کنندگان (غدیر) را که (در حقیقت) منکر روز قیامت هستند، از گذشتگان و آیندگان را از رحمت خود دور نما».

این همه، نمی‌ازیم سلوک بر محور ولایت حضرت مولی‌الموحدين علی علیه السلام در این روز عظیم بود که عرضه شد. و در ختام نیز گزیده‌ای فهرست‌وار از آداب غدیر که برگرفته از روایات می‌باشد، تقدیم می‌گردد:

۱- نیت تقرب به خدا و سپاسگزاری بر نعمت ولایت و مخالفت با کسانی که آن روز ناراحت هستند.

۲- تلاش برای به دست آوردن معرفت حقیقی به روز غدیر.

۳- عید گرفتن برای روز غدیر و تبریک گفتن به برادران مؤمن.

۴- ترک گناهان، به‌ویژه کبائر.

۵- اشتغال به عبادات و کثرت در یاد خدا.

۶- غسل اول روز یا قبل از آن.

۷- اقامه نمازهای مخصوص روز غدیر.

۸- روزه گرفتن.

۹- خواندن دعاهاى مخصوص این روز.

۱۰- به یاد اهل بیت علیهم السلام بودن و زیاد صلوات فرستادن .

۱۱- زیارت امیرمؤمنان علیه السلام از نزدیک و دور.

۱۲- تبری جستن از دشمنان اهل بیت علیهم السلام .

۱۳- پوشیدن تمیزترین و فاخرترین لباس .

۱۴- اظهار سرور و خوشحالی بر نعمت ولایت .

۱۵- آراستن خویش و استعمال بوی خوش .

۱۶- توسعه در معیشت خانواده و اهدای هدیه به ایشان .

۱۷- صلّه رحم .

۱۸- مساوات باناتوانها در خوراک .

۱۹- قرض گرفتن و کمک کردن به برادران دینی .

۲۰- سرکشی توانمندان به مستمندان و رساندن خیر بیشتر به ایشان .

۲۱- تشکیل اجتماعات در روز غدیر و بیان فضائل این روز .

۲۲- دیدار اهل ایمان و مصافحه کردن و تبسم به روی مؤمنین .

۲۳- محبت و مهربانی به دیگران .

۲۴- ادخال سرور بر مؤمنین .

۲۵- نشر علوم (و معارف ولایت) .

۲۶- شتاب در کارهای خیر که روز غدیر روز مسابقه است .

۲۷- احسان کردن و هدیه دادن به مؤمنین .

۲۸- اطعام مؤمنین و فرستادن غذا برای ایشان .

۲۹- افطاری دادن به روزه داران .

۳۰- برآوردن حوائج اهل ایمان با میل و رغبت و یاری رساندن به برادر مؤمن (قبل از درخواست او)

۳۱- عقد برادری

آدرس روایات گزیده فهرست وار از سلوک غدیر به ترتیب شماره:

۱- امالی شیخ صدوق، ص ۱۸۸؛ التحصین ابن طاووس، ص ۵۵؛ روضة الواعظین، ص ۱۰۲-۱۰۳؛ بحار الانوار، ج ۳۷، ص ۱۰۹ .

۲- المزار شیخ مفید، ص ۹۰-۹۵؛ تهذیب الاحکام ج ۳ ص ۱۴۳-۱۴۷؛ اقبال الاعمال، ج ۲، ص ۲۸۲-۲۸۹؛ مصباح الزائر، ص ۱۶۷؛ مصباح شیخ کفعمی، ص ۶۸۱؛ بحار الانوار، ج ۹۵، ص ۳۰۲-۳۲۱؛ وسائل الشیعة، ج ۳، ص ۲۳۸ .

۳- تهذیب الاحکام، ج ۶، ص ۲۴؛ اقبال الاعمال، ج ۲، ص ۲۶۹-۲۷۰؛ بحار الانوار، ج ۹۴، ص ۱۱۸-۱۱۹؛ مصباح المتعجد، ص ۱۳۷؛ مصباح الزائر، ص ۱۵۳؛ وسائل الشیعة، ج ۱۴، ص ۳۸۸-۳۸۹؛ بحار الانوار، ج ۸، ص ۱۸۲-۱۸۳ و ج ۳۷، ص ۱۶۳-۱۶۴ .

۴- رجوع شود به شماره ۳ .

۵- المقتنعة، ص ۲۸۵؛ اقبال الاعمال، ج ۲، ص ۳۰۴-۳۰۶؛ مصباح شیخ کفعمی، ص ۶۷۶-۶۷۷؛ بحار الانوار، ج ۹۵، ص ۳۱۹ .

۶- رجوع شود به شماره ۳-۴ .

۷- الکافی، ج ۴، ص ۱۴۸-۱۴۹؛ ثواب الاعمال، ص ۷۴؛ فقیهه، ج ۲، ص ۹۰؛ تهذیب الاحکام، ج ۴،

ص ۳۰۵؛ بحار الانوار، ج ۳۷، ص ۱۷۲؛ وسائل الشیعة، ج ۱۰، ص ۴۴۰-۴۴۱ .

۸- رجوع شود به شماره ۲ .

۹- الکافی، ج ۴، ص ۱۹۴؛ اقبال الاعمال، ج ۲، ص ۲۶۳؛ بحار الانوار، ج ۳۷، ص ۱۷۲؛ وسائل الشیعة، ج ۱۰، ص ۴۴۰ .

۱۰- قرب الاسناد، ج ۱۰، ص ۹؛ بحار الانوار، ج ۳۷، ص ۱۲۱؛ تفسیر قمی، ج ۲، ص ۲۰۱ .

۱۱- مصباح المتعجد، ص ۷۵۲-۷۵۸؛ اقبال الاعمال، ج ۲، ص ۲۵۴-۲۶۰؛ مصباح شیخ کفعمی، ص ۶۹۵-۷۰۱؛ بحار الانوار، ج ۹۴، ص ۱۱۲-۱۱۸ .

۱۲- اقبال الاعمال، ج ۲، ص ۲۶۴-۲۶۵؛ بحار الانوار، ج ۹۵، ص ۳۲۳؛ وسائل الشیعة، ج ۱۰، ص ۴۴۵-۴۴۶ .

۱۳- اقبال الاعمال، ج ۲، ص ۲۶۴ .

۱۴- رجوع شود به شماره ۱۲ .

۱۵- رجوع شود به شماره ۱۱ .

۱۶- رجوع شود به شماره ۱۱ .

۱۷- رجوع شود به شماره ۱۱ .

۱۸- اقبال الاعمال، ج ۲، ص ۲۷۹؛ بحار الانوار، ج ۹۵، ص ۳۰۰ .

۱۹- رجوع شود به شماره ۲ .

۲۰- رجوع شود به شماره ۱۵ .

۲۱- اقبال الاعمال، ج ۲، ص ۲۷۶؛ بحار الانوار، ج ۹۵، ص ۲۹۸-۳۰۰؛ مصباح المتعجد، ص ۷۳۷ .

۲۲- رجوع شود به شماره ۲ .

۲۳- اقبال الاعمال، ج ۲، ص ۲۶۰-۲۶۳ .

۲۴- رجوع شود به شماره ۲۳ .

۲۵- رجوع شود به شماره ۲۳ .

۲۶- رجوع شود به شماره ۲۳ .

۲۷- رجوع شود به شماره ۲۳ .

۲۸- رجوع شود به شماره ۲۳ .

۲۹- رجوع شود به شماره ۲۳ .

۳۰- اقبال الاعمال، ج ۲، ص ۳۰۶-۳۰۷؛ بحار الانوار، ج ۹۷، ص ۳۷۲ .

۳۱- بحار الانوار، ج ۹۵، ص ۳۲۱ .

در محضر استاد مصاحبه با آیت‌الله مجد هاشمی

حضرت آیت‌الله سید جلال مجد هاشمی
امام جماعت مسجد جامع غدیر خم (ضرابخانه)

وی در سال ۱۳۱۹ در یک خانواده روحانی در قم به دنیا آمد و از سال ۱۳۳۱ دروس حوزوی را نزد اساتید بزرگوار همچون آیات عظام: بروجردی، امام خمینی، علامه طباطبایی، گلپایگانی، مرعشی نجفی، حایری فراگرفته و با اخذ مقام اجتهاد به تدریس و افاضه علمی در حوزه و دانشگاه مشغول شدند.

در سال ۱۳۵۵ با تقاضای اهالی محل و با نظر حضرت آیت‌الله گلپایگانی (علیه‌الرحمه) با امامت مسجد جامع غدیر خم (ضرابخانه) منصوب گردیدند و حدود ۴۰ سال در آن مسجد و واحدهای وابسته آن، منشأ خدمات عدیده اجتماعی، فرهنگی ارشادی بوده است.



اهمیت تبلیغ عیدالله الاکبر غدیر در حال حاضر چیست؟ آیا تنها به دلیل ابلاغ ولایت است یا در عصر حاضر و وجود فتنه‌های آخرالزمان، طرح مسأله غدیر، مزیتی استراتژیک دارد؟

مسأله و حادثه غدیر، ابعاد مختلف و جنبه‌های گوناگون دارد، که هر بعد و جنبه آن داستان مفصلی است. نیازمند زمان بسیار زیادی برای پرداختن به آن است. درباره آن هم کتاب‌های مفصلی نوشته شده و باید بشود. اما اجمالاً در جواب این سوال حضرت‌تعالی باید بگویم که شکی نیست که همه حوادث اسلامی را باید به عنوان شعائر اسلامی حفظ کرد؛ «وَمَنْ يُعْظِمِ شَعَائِرَ اللَّهِ فَإِنَّهَا مِنْ تَقْوَى الْقُلُوبِ». در بین شعائر اسلامی، غدیر، امتیازات و ویژگی‌های خاصی دارد که یکی از آن‌ها - که قهراً کمتر بحث شده، در حالی که عقیده من این است که بسیار بحث مهمی است و دارای آثار بسیار زیادی است - همانی است که در متن خطبه غدیر به رسول گرامی اسلام ﷺ آمده است. در این خطبه و هم در روایاتی که از سایر ائمه معصومین علیهم‌السلام رسیده است، به این مطلب اشاره و تأکید شده که این حادثه باید حفظ شود. امامت یک حادثه ماندگار است. همه حوادث اسلامی را باید حفظ کرد، اما نسبت به حادثه غدیر،

این حساسیت بیشتر و تأکید صریح آیات قرآن و رسول گرامی اسلام ﷺ و سایر ائمه معصومین علیهم‌السلام است.



کرد، اما نسبت به حادثه غدیر، این حساسیت بیشتر و تأکید صریح آیات قرآن و رسول گرامی اسلام ﷺ و سایر ائمه معصومین علیهم‌السلام است.

یکی از مسائلی که باعث می‌شود این حادثه بماند، آداب و رسوم مخصوصی است که در این روز وارد شده. مثلاً همین مسأله عقد اخوت؛ مسأله عقد اخوت به ما می‌گوید که باید غدیر، وسیله ارتباط با مؤمنین و تحکیم محبت و اخوت اسلامی باشد. این خیلی مسأله مهمی است. از همین مطلب استنباط می‌کنیم که حادثه غدیر باید در متن جامعه و وجود انسان‌ها نفوذ کند. خصوصاً در شرایط فعلی که شرایط فوق‌العاده‌ای است و می‌دانیم که نیاز به آن بیشتر است. شکی نیست که مؤمنین با هم برادر هستند.

قرآن می‌فرماید: «إِنَّمَا الْمُؤْمِنُونَ إِخْوَةٌ». اما این اخوت را باید با چه چیز پیوند بزنیم و به وسیله چه عاملی آن را ایجاد کنیم؟ آن عامل امامت و ولایت است که مربوط به غدیر است.

نحوه تبلیغ چگونه باید باشد که تأثیر بیشتری بین مردم پیدا کند؟ آیا فضای رسانه‌ای را پیشنهاد می‌دهید؟ یا ارتباط مستقیم؟

یکی از افتخارات بزرگ هر ملت، تاریخ آن ملت است. تاریخ اسلام هم واقعا تاریخ خیلی درخشنده، سرنوشت‌ساز و مهمی است. از جمله حوادثی که در تاریخ اسلام از همه درخشنده‌تر و اساسی‌تر است، مسأله غدیر است. چرا که تأکید خداست؛ به پیامبرش ﷺ می‌فرماید: «بَلِّغْ مَا أُنزِلَ إِلَيْكَ». پیامبر ﷺ هم به مردم فرمان می‌دهد: «فَلْيُبَلِّغِ الْوَالِدُ الْوَالِدَ إِلَى يَوْمِ الْقِيَامَةِ». معلوم می‌شود که ما باید با تمام قدرت و عوامل بکوشیم برای نشر، تبلیغ و نهادینه کردن آن در جامعه. منتها به هر وسیله و عاملی که بشود. یکی از همین وسایل، فضای رسانه‌ای و تبلیغات سمعی بصری است. در فضای رسانه، کدام بعد عید ولایت حائز اهمیت است؛ پاسخ به شبهات اعتقادی یا تبلیغ مناسک غدیر، یا هر دو؟ چون درباره غدیر، شبهه بسیار مطرح شده،

در مسیر اهداف ما هم که بود، خیلی پیشنهادهای جالب، جاذب و راهنمایی خیلی عالی بود. این پیشنهاد که نماز عید غدیر را به جماعت اقامه و احیا کنیم که بحمدالله انجام شد، تقریباً به همه برنامه‌های ولایی و غدیری ما، شکوه و جلال خاصی داد.



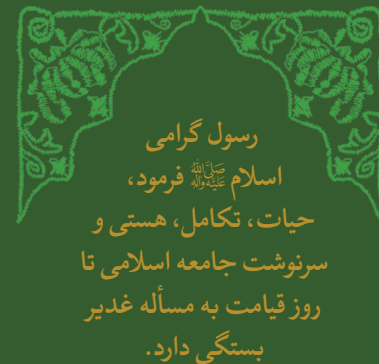
ظاهراً دو سالی هست که انجام می‌شود و بحمدالله آثار خیلی زیادی به وسیله این نماز به وجود آمد. چون مردم به نماز اهمیت می‌دهند، مثل نماز عید فطر، با اینکه نماز مستحبی است، ولی توجه دارند. خوب نماز در جامعه تقریباً جا افتاده است. به همین علت، هر چیزی که در قالب نماز معرفی شود، بهتر شناخته می‌شود و مردم بهتر می‌فهمند. این احساس را دارم که به وسیله این نماز، مردم بهتر توجه کردند و مفهوم غدیر بهتر روشن شد. ان شاء الله این مسأله را در

برای جامعه روشن کنیم. یعنی محتوا اصل است و به هر طریقی امکان هست باید انجام داد. منتها یکی از ابعادش، پاسخ به شبهات دشمنان است که خوب باید جواب داد.

خدا را شاکریم که شما در تهران، پیشقراول اقامه نماز عید غدیر به جماعت بودید. آثار و برکات فراوانی که به برکت این نماز و این مسجد که مسماً به نام غدیر امیرالمؤمنین علیه السلام هست، در کشور رخ داده. حتی شهرستان‌هایی به تبعیت تهران و حضرتعالی، حاضر شدند و حاضر هستند که این نماز را در سال‌های بعد اقامه کنند. پیرامون این کاری که حضرتعالی در آن مقدم شدید، توضیح بفرمایید.

بله. یکی از برنامه‌هایی که احساس می‌کردیم باید جزء برنامه‌های اصلی ما باشد، مسأله امامت، ولایت و غدیر و مصداقاً خطبه غرا و پر محتوای نبی مکرم اسلام صلی الله علیه و آله و سلم در روز غدیر بود. و این جزء برنامه‌های ما هست و ان شاء الله خواهد بود. در همان حدی که امکانات اجازه می‌داد. اما خوب از این مسأله نماز خاصی که در روز غدیر وارد شده است، غافل بودیم. اعتقاد این است که وقتی کسی به طرف اون بزرگوار حرکت می‌کند، دستش را می‌گیرند و عنایت خاص دارند. این جا هم عنایت فرمودند، حضرتعالی تشریف آوردید و این پیشنهاد را دادید.

خصوصاً از طرف وهابیت، و از آن طرف، مسائل مربوط به مناسک غدیر هم مغفول مانده، مثل همین عقد اخوت یا نماز عید غدیر. به نظر حضرتعالی کدام یک اولویت است؟



نظر من این است که باید تمام ابعاد حادثه غدیر، به طور واضح، اساسی و حساب شده در جامعه بیان شود. نمی‌شود یک بعد را زمین گذاشت و بعد دیگری را اهمیت داد. همه ابعاد در حد درجه یک هستند. شکی در آن نیست. به عقیده‌ام، این مسأله‌ای نیست که بگوییم حالا یک بعد و دو بعد آن را شما بیان کردی، بقیه‌اش بماند! نه، همان طوری که رسول گرامی اسلام صلی الله علیه و آله و سلم فرمود، حیات، تکامل، هستی و سرنوشت جامعه اسلامی تا روز قیامت به مسأله غدیر بستگی دارد. ان شاء الله بتوانیم غدیر را به تمام و کمال

سطح کشور و مثل همان برنامه‌هایی که در عید فطر انجام می‌شود، ادامه خواهیم داد. واقعا نماز عید فطر، بیش از هر عاملی ماه مبارک رمضان را معرفی و مردمی می‌کند. این نماز هم باید این طور باشد. نماز عید غدیر، باید بیش از هر عاملی، غدیر را گسترش دهد و آن را به جامعه بشناساند و تثبیت کند، ان شاء الله.

حاج آقا! بنده این مطلب را بارها و همه جا گفتم و افتخار می‌کنم که حاج آقای مجد، به فضل الهی برای غدیر آنقدر دغدغه دارند که امروز در مسجد جامع غدیر خم، برای رده سنی کودک و نوجوان، انیمیشن غدیری تولید می‌شود. این سطح فکر و افق دید، برای یک عالم بزرگوار مثل حضرتعالی، کم‌نظیر یا بی‌نظیر است. این‌که یک عالم به فکر نسل جدید باشد و بخواهد با زبان گویایی مثل انیمیشن، مفاهیم غدیر تولید کند، انصافاً بی‌نظیر است. اگر این اتفاق موفق شود، دیگران هم در این عرصه وارد خواهند شد و پشت سر شما مثل نماز غدیر حرکت خواهند کرد. انگیزه حضرتعالی برای کلید زدن پروژه انیمیشن، برای رده سنی کودک و نوجوان چه بوده و توصیه شما به مجموعه‌های موازی غدیری چه هست؟

عقیده بنده این است که بزرگترین رسالتی که این انقلاب روی دوش ما قرار

داد این است که، پیام واقعی انقلاب را اول به جامعه خودمان و بعد به تمام دنیا برسانیم. پیام واقعی انقلاب هم غدیر است، شکی در آن نیست. چون همه چیز در دنیا بود جز غدیر و امام علی‌الظاهر همه چیز



داشتیم، ولی غدیر واقع اسلام نبود، واقعی نبود. امام علیه السلام می‌فرمودند که من احساس تکلیف می‌کنم. لذا احساس وظیفه کرد و قیام کرد. این تکلیف همان غدیر بود که باید احیا می‌شد، غدیر بود که در حاله‌ای از ابهام قرار گرفته بود. لذا ما احساس می‌کردیم بزرگترین خدمت به آرمان‌های مقدس امام علیه السلام و شهدای عالی مقام و در حال حاضر، اوامر مقام معظم رهبری، این است که مسأله غدیر و امامت را در حدی که می‌توانیم در جامعه پیاده کنیم.

البته قادر نیستیم، ولی در آن حدی که هستیم. ان شاء الله در مسیر غدیر قرار بگیریم تا اسلام و انقلاب و خون شهدا و جامعه در پرتو این احیای غدیر حفظ شود. از این جهت، هر پیشنهادی که به این هدف ما کمک کند آن را از جان و دل می‌پذیریم. از نظر موضوع، چیزی که در نظر ما هست امامت و ولایت و مهدویت است. از نظر اقشار جامعه نیز، از هر قشری مهمتر، قشر جوان و نوجوان است. به این علت، این برنامه پیشنهادی حضرتعالی، برای اهداف ما خیلی مناسب بود و بحمد الله به نحو احسن ان شاء الله پیاده خواهد شد و نتیجه و آثارش حتما درخشنده خواهد بود، ان شاء الله. از همه دست‌اندرکاران و بانیان فرهنگ جامعه این تقاضا را دارم مثل حضرتعالی، از این پیشنهادات و راهنمایی‌ها ما را بهره‌مند سازند تا ما در این رابطه بتوانیم انجام وظیفه داشته باشیم. مثل این پیشنهادات جدیدی که در مسجد جامع غدیر خم پیاده می‌شود، هم برپایی نماز عید غدیر و هم مسابقاتی که با ابزار فضای مجازی، به نحو احسن، برای اولین بار، به نام غدیر، در یک مسجد انجام می‌شود.

پیشنهاد حضرتعالی به مجموعه‌هایی که برای غدیر کار می‌کنند، به عنوان پیشکسوت و مرجع موفق در عرصه تبلیغ

بیشتر باشند- که بتوانند به هر عنوانی، خورشید غدیر را احیا و معرفی کنند.



اگر انسان

خود را مقداری در این

مسیر قرار دهد، می فهمد که

چه کارهای عمده و اساسی هست که باید انجام شود. ان شاء الله در آینده، برنامه های بیشتری در خدمت باشیم و شاهد باشیم.

این بزرگترین آرزوها و آمال ماست. خداوند ان شاء الله به این مؤسسه محترم و به همه عزیزان، توفیق و سلامتی و عزت و قدرت هر چه بیشتر عنایت کند. واقعا خیلی کارها باقی مانده. بعضی از افراد با من صحبت می کنند و چون از اول در این مسیر نبودند، توجه ندارند. اما اگر انسان خود را مقداری در این مسیر قرار دهد، می فهمد که چه کارهای عمده و اساسی هست که باید انجام شود. ان شاء الله در آینده، برنامه های بیشتری در خدمت باشیم و شاهد باشیم.

بحق محمد و آله علیهم السلام.

اگر جامعه در مسیر ولایت، امامت و اسلام راستین قرار بگیرد، جامعه مشکلی نخواهد داشت. لذا آنهایی که می خواهند همه مشکلات مملکت و جوامع اسلامی به طور کامل حل شود، راهش این است که دست جامعه را در دست اهل بیت علیهم السلام بگذارند. در این رابطه، هر چه خرج کنند و هر امکاناتی بگذارند، باز کم گذاشته اند. این عقیده شخصی بنده است. بودجه مملکت، در درجه اول باید در این راه خرج شود. مغزهای متفکر فرهنگی جامعه باید در این رابطه بسیج شوند. خیلی اساسی تر باید در ارتباط با ولایت، امامت، نهج البلاغه مولا علی علیه السلام که هنوز مهجور است، صحیفه سجادیه و امثال اینها کار کرد. اینها را باید زنده کرد. اینها را باید به هر قیمتی شده، در متن جامعه آورد. اگر ان شاء الله به آن مرحله رسیدیم، (با خنده) یک نفس راحتی می توانیم بکشیم. مسؤلیت خیلی سنگین تر از این حرفاست.

عملکرد کانون خورشید را در این ۵ سال اخیر، چگونه ارزیابی می کنند؟
الحمد لله، از آن موقعی که از وجود این کانون باخبر شدیم که با سرپرستی حضرتعالی اداره می شود، واقعا یک امید و خوشحالی به ما دست داد که بحمد الله، افرادی هستند - ان شاء الله که

غدیر، چیست؟

البته من در آن حدی نیستم که پیشنهادی یا دستورالعملی برای بانیان و مسئولین فرهنگی کشور که در رأس آنها ناظرانی چون مقام معظم رهبری و مراجع عظام تقلید هستند داشته باشم، اما به عنوان یک طلبه کوچک، تقاضایی دارم. عقیده بنده این است که امکانات فکری، مالی و اقتصادی این کشور اهل بیت علیهم السلام، باید خرج غدیر شود. عقیده ام این است



آنهایی که

می خواهند همه

مشکلات مملکت و جوامع

اسلامی به طور کامل حل شود، راهش این است که دست جامعه را در دست اهل بیت علیهم السلام بگذارند.

همه، از مراجع عظام تقلید گرفته تا مقام معظم رهبری و بقیه. بینی و بین الله هیچ شکی ندارم، مشکلات اقتصادی، سیاسی، فرهنگی، تبلیغی و هر مشکلی که در جامعه هست، درمان همه مشکلات را در این می دانم. چون خود اهل بیت علیهم السلام فرمودند که

اشعار غدیری

متن عربی

لم يُملهُ عن التقى زخرفُ اللهو
ولا مال قَطُّ للأهواءِ
بَتَّ زهداً طلاقِ دنياه
ما غرَّبَاُمُ الغرورِ بالإغواءِ
الحسبِ النسبِ أولِ لاقٍ
من ثنِيَاتِ نسبةِ الأقرباءِ
الوزيرِ المشيرِ بالصوابِ في الحر
بِ الَّذِي قد علا على الجوزاءِ
و كفاؤُ حديثُ من كنت مولاه
فخاراً ناهيك ذا من ثناءِ

شاعر:

زین الدین حمیدی (م ۱۰۵۵ق)

برگردان فارسی

علی آنگونه از تقوا لباسی راستین دارد
که گویی در کف اش تسبیحی از ماه وزمین دارد
نه رنگش می فریبد قلب مولا را نه نیرنگش
که دنیا را طلاق داده و مهرش نگین دارد
کسی را نسبتی نزدیک تر از او به احمد نیست
محمد جانشینی چون امیر المؤمنین دارد
به وقت جنگ و وقت صلح یار و یاور دین شد
مقامی برتر از «جوزا» و «میزان» شاه دین دارد
«هرآن کس را که من مولای اویم با علی باشد»
کفایت می کند، کی شعر و صفتی بیش از این دارد

شاعر:

نغمه مستشار نظامی

ترجمه

هرگز آلودگی‌ها و بیهودگی‌های دنیا، او را از تقوای الهی باز نداشت و هرگز به سوی هواپرستی کشیده نشد. او از روی زهد و پارسایی، دنیا را ترک کرده و طلاق داد و دنیای فریبنده نتوانست او را بفریبد. دارای بهترین تبار و خاندان که از میان نزدیکان نسبی، نزدیکترین نسبت را با پیامبر ﷺ داشته است. جانشین و مشاور راستین پیامبر ﷺ در جنگ‌ها و کسی بود که مقامش از جوزاء (یکی از صورت‌های فلکی) نیز بالاتر رفت. در مقام و مرتبه او حدیث «من كنت مولاه...» کفایت می‌کند و نیازی نیست که به دنبال مدح و ثنای دیگری باشی.

متن عربی:

من حجة الله و الحبل المتین و من
خیر الوری و ولایه الحشر یغنینا
من المبارز فی وصف الجلال و من
أقام حقا علی القطع البراهینا
من مثله کان ذا جفرو جامعة
له یدون سر الغیب تدوینا
و من کهارون من موسی أخته
للخلق بین خیر الرسل تبیینا
مهما تمسک بالأخبار طائفة
فقوله «وال من والاه» یکفینا
یوم الغدیر جرى الوادی فطم علی
قوی قوم هم کانوا المعادینا
شبله ریحانتنا روض الجنان فقل
فی طیب أرض نمت تلك الریاحینا

شاعر:

قاضی نظام الدین (م ۹۰۰ق)

الله درکم یا آل یاسینا
یا أنجم الحق أعلام الهدی فینا
لا یقبل الله إلا فی محبتکم
أعمال عبد و لا یرضی له دینا
أرجو التّجاة بکم یوم المعاد وإن
جئت یدای من الذنب الأفانینا
بلی أخفّ أعباء الذنوب بکم
بلی أثقل فی الحشر الموازینا
من لا یوالیکم فی الله لم یر من
قیح اللّظی و عذاب القبر تسکینا
لأجل جدکم الأفلاک قد خلقت
لولاه ما اقتضت الأقدار تکوینا
من ذا کمثل علی فی ولایته
ما مبغضیه أری إلا مجانینا
اسم علی العرش مکتوب کما نقلوا
من یرضی له محوا و ترقینا

ترجمه:

خدا به شما خیر کثیر عنایت کند ای آل یاسین و ای ستارگان حقیقت و ای علم های هدایت میان ما.
خداوند اعمال هیچ بنده و دین هیچ فردی را جز با محبت شما نمی پذیرد.
اگر دست های جنایتکارم جز مار و افعی برایم فراهم نکرده، در روز قیامت تنها امید نجات از شما دارم.
آری! سنگینی گناه را به وسیله شما سبک می کنم، آری! در قیامت، میزان ها را به وسیله شما سنگین می نمایم.
و هر کس شما را در راه خدا دوست ندارد، از عذاب دردناک قبر و قیامت در امان نخواهد بود.
به خاطر شما افلاک آفریده شده. که اگر او نبود، اندازه ها هستی پیدا نمی کرد.
چه کسی در امر ولایت همانند علی است؟ دشمنان او جز دیوانگان نیستند.
چنانکه نقل کرده اند: اسم علی در عرش نوشته شده. چه کسی می تواند آن را از بین ببرد و یا رویش را رنگ کند؟



برگردان فارسی:

ستاره‌های هدایت برای گمشده‌ها!
همیشه خیر کثیر است هر نگاه شما
به جز گناه چه دارد لباس رنگ و ریا؟
دوباره قصه مار است و آستین قبا
مدام غرق گناهم خدا به خیر کند
مگر عباي شما را بگیرم آل عبا
مگر یتیم نبی باشم و نبی پدرم
مگر غلام علی باشم و علی مولا
بدون بودن میزان چه سان قضا و قدر؟
بدون عدل علی ظلم بوده روز جزا
دلیل خلقت افلاک خاک پایش بود
به احترام علی پا شدند ارض و سما
بدون حرز ندارد ثبات این عالم
که هست نام علی بر نگین عرش خدا

کسی که حبل متین است رشته زلفش
که جز محبت او نیست رمز استغنا
دلیل قاطع و برهان، گذاره سخنش
که مانده اول فهمش ابو علی سینا
اگر که پرده بیفتد زیادت‌ر نشود
یقین چشم علی قدر ذره‌ای حتی
نبوده‌اند برادرشناس قوم نبی
شبیه قصه هارون و رفتن موسی
مگر که قول نبی نیست «وال من والاه»؟
غدیر آیه شمس است پیش منکر ما
سپرده‌ام به علی کار خویش را همه عمر
«صلاح کار کجا و من خراب کجا»

شاعر:

محمد مهدی خان محمدی



چه کسی حجت خدا و ریسمان محکم خدا و بهترین مردم است که دوستی‌اش در قیامت بی نیازتان می‌کند؟
چه کسی در میدان معرکه، مبارز، و در مقام استدلال، دلیل قاطع است؟
چه کسی همانند او دارای «جفر» و «جامعه» است که از اسرار غیب در آن نگاهشته شده است؟
و چه کسی همانند هارون نسبت به موسی برادری‌اش را نسبت به پیامبر اکرم ﷺ پیش مردم ثابت کرده است؟
هرگاه طائفه‌ای به اخبار تمسک جویند، فرموده رسول خدا ﷺ: «خدایا دوست بدار آن کس که او را دوست می‌دارد»
ما را کفایت خواهد کرد.
در روز غدیر، رسول خدا ﷺ میان آن بیابان در میان آن مردمی که دشمن ما بودند، او را معرفی فرمود که فرزندان‌ش
در ریحانه باغستان بهشت‌اند.
پس بگو: این عطر و ریاحین به خاطر پاکی و خوشبویی آن زمینی است که این ریاحین را پرورده و پدید آورده است.



معرفی کتاب «قنوت خورشید»

کتاب «قنوت خورشید»، از سری کتاب‌های پژوهشی کانون خورشید است که به سفارش مسجد جامع غدیرخم (ضرابخانه) و در راستای ترویج فرهنگ غدیر، به همت آقای کریم زارع تهیه و تنظیم شد. این کتاب در قالب ۲۰۰ صفحه و توسط انتشارات پیام عدالت با شمارگان ۲۰۰۰ نسخه در غدیر ۹۴ روانه‌ی بازار نشر گردید. در سال ۹۵ با توجه به اهمیت زبان اردو و ارتباط جمعی از دانش‌آموختگان این زبان در دانشگاه تهران، طرح ترجمه کتاب در دستور کار قرار گرفت و در پاییز همان سال، با شمارگان ۵۰۰ نسخه به زیور طبع آراسته شد.



این کتاب به چه مباحثی می پردازد؟
یکی از اعمال مغفول در عید غدیر، نماز مخصوص این روز است که اعلامی از بزرگان فقها در قرون متمادی، به جواز آن پرداخته و مستندات آن را ارائه کرده اند. بر این اساس، کتاب در دو فصل به نماز عید می پردازد:
فصل اول، مستندات روایی و فقهی جواز اقامه نماز عید غدیر به جماعت از قرن پنجم تا چهاردهم قمری می باشد. در این فصل، آراء بزرگانی چون شیخ مفید رحمته الله علیه و علامه حلی رحمته الله علیه تا آقا ضیاء عراقی رحمته الله علیه و آیت الله بروجردی رحمته الله علیه را مورد بررسی قرار می دهد.

در فصل دوم نیز به فتاوی علمای قرن معاصر می پردازد. بزرگانی چون آیت الله بهجت رحمته الله علیه، آیت الله صافی گلپایگانی و آیت الله سیستانی که بر جواز اقامه نماز جماعت عید غدیر فتوا داده اند.

چرا این کتاب به زبان اردو ترجمه شد؟
با توجه به ظرفیت موجود در شیعیان هند و پاکستان و اهتمام ایشان به مراسم روز غدیر که در سالیان متمادی باشکوه و

عظمت برگزار می شود و همچنین استقبال شیعیان پر شمار هند، از این سنت فراموش شده، کانون خورشید بر آن شد که ترجمه اردوی کتاب قنوت خورشید را در اولویت کاری خود قرار دهد.

لازم به ذکر است که زبان اردو، زبان رسمی میان مسلمانان هند و پاکستان می باشد.

این کتاب در کجا رونمایی شد؟

با توجه به سفر تنی چند از مسؤولین کانون خورشید به کشور هند در اسفندماه ۹۵، قرار بر این شد که ترجمه اردوی کتاب قنوت خورشید، در حضور جمعی از فضلا و علمای هند رونمایی گردد.

در شهر مظفرننگراز ایالت دهلی، دوستان کانون خورشید، خدمت دکتر کرمانی - از اساتید حوزه علمیه امام حسین علیه السلام و از اندیشمندان صاحب قلم هندی - رسیدند و کتاب در محضرشان رونمایی و تقدیم شد. سپس مسؤولین کانون، خدمت آیت الله شیخ یوسف امینی مدیریت دارالایتام خیریه حضرت زهرا علیها السلام علیها رسیدند و کتاب به ایشان نیز تقدیم گردید.

رونمایی اصلی، در شهر مرشدآباد از ایالت کلکته و در مجموعه حوزه علمیه و حسینیه هوگلی و در حضور آیت الله دکتر عبادی - مدیریت محترم - و اساتید معزز حوزه بود.

چرا باید این کتاب خوانده شود؟

با توجه به اهمیت عید غدیر شایسته است که پیروان و دوستان امیرالمؤمنین علیه السلام، نسبت به عبادات و مستحبات وارده در این روز اهتمامی شایسته داشته باشند. لذا مطالعه این کتاب که مشتمل بر مستندات روایی و فقهی مستحبی مغفول مانده در این روز عظیم است - که از زمان شیخ مفید رحمته الله علیه تا عصر امروز، آراء همه فقها را در این رابطه جمع آوری کرده - توصیه می شود.

لازم به ذکر است که احیای فرهنگ اقامه نماز عید غدیر به جماعت، از اصلی ترین دغدغه های مجموعه کانون خورشید است که در همین راستا، غیر از تدوین این کتاب و ترجمه آن، در دو شماره، مجله کانون خورشید با همین عنوان در سال ۹۲ به طور تفصیل به این مهم پرداخته است.



جهت رونمایی در غدیر ۹۷

تولید انیمیشن غدیری

مجموعه انیمیشن تلویزیونی «پرده آخر»، قصه دارد تا در بستری داستانی، به روایت همراهی حضرت امیرالمؤمنین علی علیه السلام و حضرت محمد مصطفی صلی الله علیه و آله، در مقاطع تاریخی مختلف بپردازد.

چهار پسر بچه، در محله ای زندگی می کنند. آن ها دوست و هم مدرسه ای هستند و تفریح اصلی شان، رفتن به یک گیم نت و انجام بازی رایانه ای است. مدتی است فرد غریبه و مشکوکی به محل شان آمده و توجه آن ها را به خود جلب کرده. نقشه ای می کشند تا وارد خانه مرد غریبه شوند و سراز کار او در بیاورند. اما نقشه درست عملی نمی شود و ایلیا که شخصیت اصلی داستان است به دام مرد می افتد. مرد با ایلیا کاری ندارد و بچه ها که متوجه می شوند او فرد مهربانی است، کم کم به او نزدیک می شوند. در جریان



با عنوان «پرده آخر»

داستان، بچه‌ها می‌فهمند که مرد غریبه، یک پرده‌خوان است و نامش آقاحیدر است.

بچه‌ها، جذب او و حرفه‌اش که پرده‌خوانی است می‌شوند و آقاحیدر هم که به دلیل عدم اقبال عمومی از هنر پرده‌خوانی منزوی شده، از اشتیاق بچه‌ها دوباره امید پیدا می‌کند. بچه‌ها دیگر به گیم‌نت نمی‌روند و پاتوقشان می‌شود خانه آقاحیدر. آقاحیدر هم شروع می‌کند به اجرای پرده‌خوانی برای بچه‌ها و داستان‌هایی از امیرالمومنین علی علیه السلام. پرده اول، داستان یوم‌الدار. پرده دوم، داستان لیلۃ‌المبیت و پرده سوم، داستان جنگ احد. آقاحیدر، پرده‌ها و داستان‌ها را برای بچه‌ها می‌خواند. اما صاحب گیم‌نت که از نیامدن بچه‌ها که مشتری اصلی او هستند به تنگ آمده، نقشه‌ای می‌کشد و به

اهل محله و پدر و مادر بچه‌ها خبر می‌دهد که این غریبه تازه‌وارد به محله، آدم خوبی نیست. مادر و پدرها از رفتن بچه‌ها پیش آقاحیدر جلوگیری می‌کنند. اما بچه‌ها که قول خواندن شاه‌بیت پرده‌ها را از آقاحیدر گرفته‌اند دنبال حل مشکل هستند.

دایی‌رضا که دایی ایل‌یاست، بعد از اطلاع از ماجرا و شناختن آقاحیدر، به بچه‌ها کمک می‌کند و نقشه‌ای می‌کشد. روز عید غدیر، بچه‌ها به خانه آقاحیدر می‌روند و او را به بهانه‌ای بیرون می‌آورند. حیدر از خانه بیرون می‌آید و با تعجب می‌بیند که همه اهالی محل جمع شده‌اند دم خانه او. همه‌جا ریس زده شده و در کوچه‌صندلی چیده‌اند. روحانی مسجد محل، از او می‌خواهد که پرده آخر را برای همه اهالی محل بخواند. حیدر شروع می‌کند و پرده آخر، شاه‌بیت پرده‌ها، پرده

داستان غدیرخم را روایت می‌کند. مجموعه انیمیشن تلویزیونی «پرده آخر»، در پنج قسمت بیست دقیقه‌ای، به سفارش مسجد جامع غدیرخم، برای پخش از صدا و سیما جمهوری اسلامی، در حال تولید است.

کانون خورشید، مسئولیت نظارت کیفی و محتوایی این اثر را عهده‌دار است. همچنین، تحقیقات، استخراج مستندات و تعیین منابع مکتوب برای فیلمنامه اثر، توسط تیم محققین کانون خورشید انجام گرفته است.

مجموعه انیمیشن تلویزیونی «پرده آخر»، با تکنیک موشن کمیک، توسط گروه رسانه‌ای «ایما» و تیم انیمیشن «آسمان باز»، به تهیه‌کنندگی محمد مهدی مشکوری و کارگردانی میثم حسینی، برای پخش در ایام غدیر سال ۹۷، تهیه و تولید خواهد شد.



جهت رونمایی در غدیر ۹۷

کتاب «لحظه‌های دلپذیر» باقصه‌های غدیر

در قلب یک صحرا
آنها همه بودند
در جستجوی آب
شد برکه‌ای پیدا
چون تکه‌ای مهتاب
شد برکه، آیینه
تابید در صحرا
هرکس در آن می‌دید
آینده خود را
خورشید می‌تابید
همراه او یک ماه
هرکس شنید آنجا
هذا علی مولاہ

می‌دهد و در سبد کتاب قصه‌های اهل
بیتی، جای خود را باز می‌کند.
اسم کتاب «لحظه‌های دلپذیر،
داستان‌هایی از غدیر» است که به قلم
حجت‌الاسلام مرتضی دانشمند و با
همکاری انتشارات پیام عدالت، در اختیار
علاقه‌مندان قرار می‌گیرد.
در پایان، قطعه شعری از کتاب
لحظه‌های دلپذیر که مربوط به داستان روز
غدیر می‌باشد، تقدیمتان می‌گردد:

آیینه غدیر
یک کاروان اینجا
یک کاروان آنجا
صد قافله خسته

با توجه به نیاز هرچه بیشتر کتاب‌های
قصه با موضوع غدیر در فضای کودک و
نوجوان و مسؤولیت کانون خورشید در جهت
ترویج این دست مفاهیم، بر آن شدیم که
کتابی از مجموعه قصه‌های موجود در
کتاب شریف «الغدیر» علامه امینی رحمته‌الله را
در قالب داستان و شعر، در اختیار کودکان
و نوجوانان عزیز قرار دهیم.
سبک کار به صورتی است که روایاتی از
کتاب شریف الغدیر- که به زبان نوجوانان
بازسازی شده- آمده و در پایان هر داستان،
قطعه شعری یا ترانه کودکانه‌ای با موضوع
همان داستان، سراییده شده است.
کتاب با تصویرگری خاص خود، جلوه‌ای
جذاب را در چشمان کودکان و نوجوانان قرار

جهت رونمایی در غدیر ۹۷

کتاب

«ایده‌هایی

با شال سبز»

ایده‌هایی با شال سبز یک اثر غدیری متفاوت حاوی بهترین و خلاقانه‌ترین ایده‌های غدیری برای احیاء رسوم و سنت‌های غدیری است. این کتاب یک بسته جامع از ایده‌های غدیری است که با رجوع به مجموعه‌های غدیری فعال در زمینه غدیرگردآوری شده و به دلیل آنکه تجربیات به دست آمده، از پویایی، موفقیت و قابلیت اجرا برخوردارند، می‌تواند بهترین مرجع برای انجام فعالیت‌های فرهنگی و آتش به اختیار در زمینه احیاء فرهنگ غدیر و ترویج شادمانه‌های غدیری باشد.

کتاب ایده‌هایی با شال سبز، راهکارهای احیاء رسوم و سنت‌های غدیری را در قالب ۱۲ دسته موضوعی تعریف کرده و ذیل هر یک از آنها، به معرفی ایده‌های مرتبط با هر موضوع می‌پردازد. بیان ایده به زبان ساده، همراه با تعریف شرایط اجرا همچون زمان و مکان اجرا و مخاطب ایده، همچنین برخورداری از اخادیث و روایات غدیری از ویژگی‌های منحصر به فرد این کتاب است.

نماز جماعت غدیر، زیارت غدیر، اطعام غدیر، خطابه‌ی غدیر، غدیریه‌سرایبی، تکریم سادات، شادمانه‌های غدیری، کودکان غدیری، پژوهش‌های غدیری، هدیه‌های غدیری، ایده‌های ترویجی غدیر و ایده‌های تامین مالی غدیر فهرست اصلی این کتاب را تشکیل می‌دهند.



کلام آخر

هوالمهو

بسان چشم برهم زدنی گذشت از آن روز که عهد بستیم، پنج سال از بهار عمر را فقط برای تو صرف کنیم و از تو بگوییم و از تو بخریم آن ناز بنیادگن و آن زلف بربادت را ...

زلف برباد مده تا ندهی بربادم
ناز بنیاد مکن تا نکنی بنیادم

اما با گذر این سال‌های پراز نور، فتور مستی بر آنم داشت تا پرکنم از سطور، نمی از قصه‌های روزهای خماری و سرور، بر مشتاقین طریق متألؤ ولایت حضرت حیدر علیه افضل صلوات الجمهور، که نیک دریافتیم خریدارش شده‌ایم، لیک در اوج تهی دستی و حال رنجور ...

خریداران تهی دست‌اند، از آن ترسم که نیکویان

متاع حُسن برچینند و بر بندند دکان را

پنج سال جرعه‌نوش بر که غدیر بودیم که رفع عطش کنیم اما نفهمیدیم که خم غدیر، مست می‌کند نه سیراب ...

یاد باد آن روزگاران که با اقامه قنوت خورشید^۱ امامت، صلائی تکبیر نماز ولایت را در شیعه‌خانه ایران طنین‌انداز نمودیم و می‌پرستان سبوی غدیر، سرمست شدند از این باده که خوش فرمود:

ساقی ار باده از این دست به جام اندازد
عارفان را همه در شرب مدام اندازد

چه خوش بود دورانی که به دیدارت شتافتیم با زیارت خورشید^۲ محبتت،

آن سان که حضرت هادی علیه السلام، خطیب اهل بهشت، با کلام دُرّبارش به ما آموخت چگونه سر بر در آستان تو بساییم، آن‌گونه که:

سر ارادت ما و آستان حضرت دوست
که هر چه بر سر ما می‌رود ارادت اوست

وَه چه ایام خوشی بود که بر سر مائده خورشید^۳ کرم، نمک‌پرورده شدیم از نمک سفره ایجاد، و جرعه‌کش جام حوض کوثر ...

راهم مزن به وصف زلال خضر که من
از جام شاه، جرعه‌کش حوض کوثرم

زهی سعادت بر آن روزهای شاعرانه که شعر خورشید^۴ لطفت را سرودیم و زمزمه

وَمَا تَوْفِيقِي إِلَّا بِاللَّهِ

کردیم ابیات مُقَفّی به رشحات ولایت را،
چنان‌که خود سرودی در وصف روز غدیرت؛

فَأَوْجِب لِي وَلايَتَهُ عَلَيكُمْ
رسول الله يوم غدیر خم^۵

و اینک در اوج باده‌نوشان این سال‌ها،
با رسم خورشید^۶ بی‌مثالت، در پی ترسیم
رسم ادب خاکساری، آستانت را پرتوافشان
خواهیم کرد که فرمود:

گر بود عمر به میخانه رسم بار دگر
به جز از خدمت زندان نکنم کار دگر

خدای را شاکریم که در این پنج‌سال
سفر آسمانی^۷، توفیق ابلاغ^۸ نبأ عظیم
عالم‌آرای اکمال^۹ دین را در کانون خورشید^{۱۰}
مهرت، پُرتنین نموده و خط روشن^{۱۱} اهل

طریق را جلوه‌گر کردیم.

باشد که از زلال قدح کوثریات و چشمه
خورشید^{۱۱} عنایتت، مست بمانیم و بمیریم
...

یارم چو قدح به دست گیرد
بازار بتان شکست گیرد

مستی مستدام باد ...

محمد حسین مشکوری
مدیر کانون خورشید

پانویس:

۱- عنوان اولین مجله کانون خورشید، پیرامون
احیای فرهنگ اقامه نماز عید غدیریه جماعت، در
سال ۹۲. و نیز عنوان یکی از کتب مجموعه در همین
راستا که به زبان اردو نیز ترجمه گردید. در تیراژ ۲۰۰۰
نسخه، سال ۹۳ و ۹۴
۲- عنوان دومین مجله کانون خورشید، پیرامون

احیای زیارت غدیریه امام هادی علیه السلام، در سال ۹۳
۳- عنوان سومین مجله کانون خورشید، پیرامون
احیای فرهنگ اطعام در روز عید غدیر، سال ۹۴
۴- عنوان چهارمین مجله کانون خورشید، پیرامون
احیای فرهنگ غدیریه سرایی، در سال ۹۵
۵- رسول خدا صلی الله علیه و آله در روز غدیر خم، ولایتش را بر من
واگذار و واجب فرمود.
۶- عنوان پنجمین مجله کانون خورشید، پیرامون
احیای آداب و رسوم عید غدیر، در سال ۹۶
۷- عنوان اولین دوره آموزشی غدیرشناسی کانون
خورشید در دانشگاه صنعتی شریف، سال ۹۲
۸- عنوان یکی از پایگاه‌های اینترنتی کانون خورشید
و اولین سامانه جامع رسانه‌ای معارف غدیر، حائز رتبه
اول کشوری جشنواره رسانه‌های علوی، در سال ۹۵
۹- عنوان یکی از پایگاه‌های اینترنتی کانون خورشید
و اولین دائرةالمعارف دیجیتال از کتاب الغدیر علامه
امینی رحمته الله علیه، حائز رتبه اول کشوری جشنواره رسانه‌های
دیجیتال کشور، در سال ۹۵
۱۰- عنوان مجموعه ما در این سال‌ها
۱۱- عنوان یکی از کتاب‌های کانون خورشید، گزیده
کتاب الغدیر علامه امینی رحمته الله علیه با تیراژ ۵۰۰۰۰ نسخه، در
سال ۹۲
۱۲- عنوان دومین دوره آموزشی غدیرشناسی در
دانشگاه صنعتی شریف، سال ۹۳

